

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
SAYIŞTAY

SAY.0.00-B.7.18.000-22/1014

24 Ocak 2022

Sayın Turan Büyükyılmaz,
Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu Yönetim Kurulu Başkanı,
Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu Yönetim Kurulu Başkanlığı,
Lefkoşa.

Konu: Akaryakıt Temini ve Taşıma İhaleleri ve Uygulamalara İlişkin Rapor Hakkında.

Kıbrıs Türk Elektrik Kurumunun 321/2020, 218/2019, 012/2021, 028/2021 ve 157/2021 numaralı akaryakıt temini ve taşıma ihaleleri, öncesi ve sonrası süreçlerde gerçekleştirilen uygulamalar ve alımlara ilişkin denetim, görevlendirilen denetçiler tarafından gerçekleştirilmiş ve ilişikte sunulan rapor hazırlanmıştır. İlişikte sunulan rapor Başkanlığımızca değerlendirilmiş ve raporda yer alan denetçi bulgu ve saptamaları ile mutabık kalmıştır.

Raporda ayrıntılı olarak izah edildiği üzere; akaryakıt temin ve taşınmasının, 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası göz ardı edilerek ihalesiz, mevzuata aykırı şekilde TPIC ile protokol yapılarak ve sözleşme ve/veya protokol yapılmayarak sağlanması hususlarındaki tespitler ile diğer tespitlere yer verilmiştir.

Bu bağlamda, raporda yer alan mevzuata aykırı olduğu tespit edilen hususlar değerlendirilmek üzere KKTC Hukuk Dairesine de gönderilmiştir.

Bilgilerinize ve gereği hususunda ilgilerinize saygı ile rica olunur.

Osman KORAHAN
Sayıştay Başkanı

EK: Konuya ilişkin Rapor (73 sayfa)

SA/...

KKTC
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

DENETİM RAPORU

MD 2/2022

24 Ocak 2022

Kıbrıs Türk Elektrik Kurumunun 321/2020, 218/2019, 012/2021, 028/2021 ve 157/2021 Numaralı Akaryakıt Temini ve Taşıma İhaleleri, Öncesi ve Sonrası Süreçlerde Gerçekleştirilen Uygulamalar ve Alımlara İlişkin Denetim Hakkındaki Rapor

---

KKTC Sayıştay Başkanlığı, değiştirilmiş şekliyle 18/1978 sayılı Sayıştay Yasası uyarınca, mali denetim yapmaya yetkili olduğu alanlarda kamu gelir, gider ve işlemlerini denetleyen, sonucu bir raporla KKTC Cumhuriyet Meclisine, Bakanlar Kuruluna ve gerekmesi halinde Hukuk Dairesine bildiren Anayasal bir organdır. Sayıştay Başkanlığı, mali denetim yapmaya yetkili olduğu alanlarda hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, kamu kaynaklarının; etkin, verimli ve tutumlu kullanılıp kullanılmadığını da denetlemekte ve sonucu KKTC Cumhuriyet Meclisine sunmaktadır. Sayıştay Başkanı Osman Korahan Sayıştayın en üst amiri olup; 2 Üye, 41 Denetçi, 21 de diğer personelden ve Kurumun çalışmasından sorumludur.

İçindekiler

1. SUNUŞ	1
2. DENETİMDE KULLANILAN KAYNAKLAR	1
3. BULGULAR	1
3.1 Akaryakıt Temini ve Taşımaya İlişkin 321/2020 Numaralı İhale Süreci.....	1
3.1.1 Akaryakıt Talebi ile İdari ve Teknik Şartnamelerin Oluşturulması.....	1
3.1.2 İhale Duyurusu ve Şartnamenin Satın Alınması.....	4
3.1.3 İhalenin Ertelenmesi.....	4
3.1.4 Verilen Teklifler.....	5
3.1.5 İhalenin İptali.....	5
3.2 218/2019 Numaralı İhaleye İlişkin Gerçekleştirilen Alımlar.....	6
3.2.1 218/2019 Numaralı İhaleye İlişkin Kesin Teminat Mektupları.....	6
3.2.2 11.09.2019 Tarihli Akaryakıt Temini ve Taşıma Sözleşmesinin Süre Uzatımı.....	7
3.2.3 09.12.2020 Tarihli Ek Sözleşmeye Yönelik Yapılan Ek Akaryakıt Alımı.....	10
3.2.4 Fazla Gelen Akaryakıt Alımı.....	12
3.3. Akaryakıt Temini ve Taşımaya İlişkin 012/2021 Numaralı İhale Süreci.....	12
3.3.1 Akaryakıt Talebi ile İdari ve Teknik Şartnamelerin Oluşturulması.....	12
3.3.2 İhale Duyurusu ve Şartnamenin Satın Alınması.....	15
3.3.3 012/2021 Numaralı İhalede Yapılan Zeyilname ve Erteleme.....	16
3.3.4 012/2021 Numaralı İhaleye Verilen Teklifler ve İhalenin İptali.....	17
3.4 TPIC ile 30.03.2021 Tarihinde İmzalanan Protokol.....	19
3.4.1 TPIC İle İmzalanan Protokol Sonrası Akaryakıt Temini.....	20
3.5 Akaryakıt Temini ve Taşımaya İlişkin 028/2021 Numaralı İhale Süreci.....	24
3.5.1 Akaryakıt Talebi ile İdari ve Teknik Şartnamelerin Oluşturulması.....	24
3.5.2 İhale Duyurusu ve Şartnamenin Satın Alınması.....	25
3.5.3 028/2021 Numaralı İhalenin Zeyilnamesi.....	26
3.5.4 Verilen Teklifler.....	27
3.5.5 İhale Değerlendirmeleri.....	27
3.5.5.1 Bilirkişi Heyeti Değerlendirmesi.....	27
3.5.5.2 Merkezi İhale Komisyonu Değerlendirmesi.....	31
3.5.6 Tebliğ.....	32
3.6 29.04.2021 Tarihli Protokol.....	33
3.7 Akaryakıt Temini ve Taşımaya İlişkin 157/2021 Numaralı İhale Süreci.....	33
3.7.1 Akaryakıt Talebi.....	33
3.7.2 Şartnamelerin Oluşturulması, İhale Duyurusu ve Şartnamelerin Satın Alınması.....	34
3.7.3.157/2021 Numaralı İhaleye Yönelik Zeyilname ve Erteleme Talebi.....	35
3.7.4 157/2021 Numaralı İhalenin Ertelenmesi.....	36
3.7.5 157/2021 Numaralı İhaleye Yönelik Gerçekleştirilen Pazarlık.....	37
3.7.6 Bilirkişi Heyeti Değerlendirmesi.....	38
3.7.7 Merkezi İhale Komisyonu Değerlendirmesi.....	40
3.8 Bakanlar Kurulu Kararıyla TPIC'den 36,000 mton Akaryakıt Temini ve 22.06.21 Tarihli Protokol.....	42
3.8.1 TPIC ile İmzalanan 22.06.2021 Tarihli Protokol Sonrası Akaryakıt Alımı.....	45
3.8.2 Bakanlar Kurulu Kararıyla Borçlanma.....	46
3.9 TPIC ve Gizde İletişim Ltd.'ten Akaryakıt Alımı.....	46
3.10 Aksa Enerji Üretim A.Ş.'den Akaryakıt Alımı.....	48
3.11 Kara Tankerleri ve Gemi ile Spesifikasyonlara Uygun Olmayan Akaryakıt Temini.....	50
4. DENETİM SÜRECİNDE İHTİYAÇ DUYULAN BİLGİ VE BELGELER	59
5. TASLAK RAPORA İLİŞKİN KURUMUN YORUM BEYANI VE DEĞERLENDİRME	60
6. SONUÇ	61

1. SUNUŞ

Sayıştay Başkanlığı tarafından tevdi edilen görev doğrultusunda, Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu akaryakıt temini ve taşıma ihaleleri, ihaleler öncesi, ihaleler süreci ve sonrası süreçlerde gerçekleştirilen uygulamalara yönelik gerçekleştirilen denetim tarafımıza sunulan bilgi, kayıt ve belgeler ışığında yapılmış ve bu rapor tamamlanmıştır.

2. DENETİMDE KULLANILAN KAYNAKLAR

Rapora konu olan Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu'nun akaryakıt temini ve taşınmasına ilişkin denetimde kaynak olarak;

Fasıl 171 Elektrik İnkışafı Yasası,

20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası,

3/2017 sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti İle Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşma (Onay) Yasası,

12/1983 sayılı Dış Ticaret Düzenleme ve Denetim Yasası,

37/1983 sayılı Gümrük ve İstihsal Yasası,

44/1996 sayılı Gümrük Vergileri Tarife Yasası,

18/2012 sayılı Çevre Yasası,

33/1977 sayılı Akaryakıt (Depolama, Nakliye ve Satış) Yasası,

Geçici ve Kesin Teminat Mektupları ve Geçici Teminat Oranları Tüzüğü,

Kamu İhale Sözleşmeleri Esas ve Usuller Tüzüğü,

İthalatı ve İhracatı(Düzenleme ve Denetim) Tüzüğü,

Akaryakıtın Nakliyesi, İthali ve Depolanmasının Düzenlenmesi Tüzüğü,

Elektrik Kurumu Ambar Yönetmeliği,

KKTC Elektrik Kurumu Mali İşler Yönetmeliği,

Bakanlar Kurulu Kararları,

Yönetim Kurulu Kararları,

Kurum İdari ve Teknik Şartnameleri,

30.03.2021 tarihli ve 22.06.2021 tarihli Protokoller,

Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu İhale Genelgesi,

Teknecik Elektrik Santrali Akaryakıt Stok Kayıtları

esas alınmıştır. Konu akaryakıt temini ve taşıma ihalelerine ilişkin ihaleler öncesi, ihaleler süreci ve sonrası süreçlerde gerçekleştirilen uygulamaların anılan mevzuat hükümlerine uygun olarak gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği değiştirilmiş şekliyle 18/1978 sayılı Sayıştay Yasası'nın 23. maddesi uyarınca incelenmiştir.

3. BULGULAR

3.1 Akaryakıt Temini ve Taşınmasına İlişkin 321/2020 Numaralı İhale Süreci

3.1.1 Akaryakıt Talebi ile İdari ve Teknik Şartnamelerin Oluşturulması

Genel Müdür Yardımcısı (Santrallar) Sayın Yaşar Davrandı tarafından 09.09.2020 tarihinde yazılan yazı ile 2020-2021 döneminde Teknecik Elektrik Santralında kullanılmak üzere 220,000 mton ± %10 akaryakıt temini ve taşınması (max. %1 kükürt içerikli fuel oil) için teknik şartname, mali teklif listesi ve keşif bedeli tablosunun, hazırlanarak Teknoloji Geliştirme Genel Müdür Yardımcısı Sayın Kamil Direl'e bildirildiği görülmüştür. Bu yazıda atfedilen akaryakıt keşif bedeli tablosunun dönemin Genel Müdürü Sayın Ahmet Dargin, Genel Müdür Yardımcısı Sayın Kamil Direl ve Yüksek Tekniker Mustafa Aykent tarafından imza konulmak suretiyle 09.09.2020 tarihinde hazırlandığı ve içeriğine bakıldığında son 4 yıl gerçekleştirilen ihalelerin birim fiyatlarının ortaya konulduğu görülmüştür. Söz konusu akaryakıt keşif bedeli tablosundaki bilgiler aşağıdaki Tablo-1'de aktarılmıştır.

Tablo 1: 321/2020 numaralı İhaleye İlişkin Akaryakıt Keşif Bedeli

Miktar (MTon)	Malzeme	Birim Fiyat (USD)	İhale No.	YK ve MİK Karar No.	Firma Adı
160,000	Akaryakıt temin ve taşıma	32.50	-	İA/702/2015	Mors Ltd.
200,000	Akaryakıt temin ve taşıma	32.48	136/2017	MİK/207/2017	Mors Ltd.
210,000	Akaryakıt temin ve taşıma	33.90	116/2018	MİK/234/2018	Mors Ltd.
230,000	Akaryakıt temin ve taşıma	38.80	218/2019	MİK/355/2019	Mors Ltd.

Genel Müdür Yardımcısı (Teknoloji Geliştirme) Sayın Kamil Direl imzasını taşıyan dönemin Genel Müdürü'ne hitaben yazılan 14.09.2020 tarihli KTT.001-010/05-20-E.11134 * sayılı yazıda Teknecik Elektrik Santralinin bir yıllık yakıt ihtiyacı olan 220,000 ± 10% mton akaryakıt (Fuel Oil) temin ve taşıması için Kamu İhale Yasası'nın 21(1) maddesi kapsamında açık usul yöntemiyle uluslararası veya yerel ihale yapılması ve Tablo-1'de yer alan son dört yılın ihale bedellerine bakılarak keşif bedelinin tespiti hususlarının Yönetim Kurulu tarafından değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu bağlamda, dönemin Genel Müdürü Sayın Ahmet Dargın tarafından 14.09.2020 tarih ve 184/2020 numaralı önerge hazırlanarak ihaleye çıkılması hususunun değerlendirilerek karara bağlanması amacıyla Yönetim Kurulu Başkanlığına sunulduğu görülmüştür. Bu doğrultuda Yönetim Kurulu; "... 220,000 ±10% Metrik Ton Akaryakıt'ın (Max %1 kükürt içerikli Fuel Oil) temin edilmesi amacıyla... 38 USD/MTON birim fiyat keşfi üzerinden, Merkezi İhale Komisyonu vasıtasıyla, uluslararası ihaleye çıkılabilmesi hususunda bağlı bulunduğumuz Bakanlığa, Bakanlar Kuruluna sunulmak üzere gönderilmesine oy birliği ile karar verilir." şeklinde 17.09.2020 tarihli SG/187/2020 numaralı kararı üretmiştir.

Yönetim Kurulu'nun uluslararası ihaleye çıkılabilmesi amacıyla üretmiş olduğu kararın hayata geçirilebilmesi için 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası'nın "Katılım İçin Uygunluk" yan başlıklı 14(1) maddesi; "... Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kurulmuş olmayan iktisadi işletmelerin ihalelere katılımı, sözkonusu ihalenin tahmini değerinin bu Yasa'nın 15. maddesindeki eşik değerin üzerinde olması koşuluyla Bakanlar Kurulu'nun alacağı karara bağlıdır." şeklindeki hükme binaen dönemin Genel Müdür Vekili Sayın Hasan Akyiğit tarafından uluslararası ihaleye çıkılabilmesi amacıyla karar üretilmesi için Bakanlar Kurulu'na sunulması hususunu 08.10.2020 tarih ve KTE.0.00-370/02-20/E.12654 sayılı yazıyla Ekonomi ve Enerji Bakanlığı'na bildirilmiştir.

Ancak, yukarıda anılan yazıdan yaklaşık 11 gün sonra dönemin Genel Müdürü Sayın Ahmet Dargın'ın; "... yeni ihale ile tedarik edilecek fuel oil ilk parti malın en geç Ocak 2021 ayı ilk haftasında temin edilmesi enerji arz güvenliği açısından elzemdir. Merkezi İhale Komisyonu'nda 35 iş günü ihale süresi, değerlendirme, 5 gün itiraz süresi, ile sözleşme imzalamaya süresi ve sözleşme imzalandıktan sonra minimum 20 günlük akaryakıt teslimat süresi gerekmektedir. Yukarıdaki bilgiler ışığında, hiç zaman kaybetmeden uluslararası ihaleye çıkılması için Bakanlar Kurulu kararının acilen temin edilmesi veya bu kararın üretilmesinde gecikme yaşanma ihtimali varsa Yönetim Kurulunun almış olduğu uluslararası ihale kararının iptal edilerek yerel ihale olarak karar üretilmesi ve süratle ihalenin açılması gerekmektedir..." şeklinde ifadelerinin yer aldığı 19.10.2020 tarih ve KTE.0.00-757/07[757/07]-20/E.13226 sayılı yazıyı Yönetim Kuruluna gereği için sunduğu görülmüştür.

* Söz konusu yazının sayısının SG/187/2020 numaralı Yönetim Kurulu kararında sehven yazıldığı görülmüştür.

Bunun akabinde, Genel Müdür Yardımcısı (Teknoloji Geliştirme) Sayın Kamil Direl 10.11.2020 tarih ve KTT.001-370/02[370/02]-20/E.14541 sayılı yazısını; "... İhaleye çıkılmasında geç kalınmıştır... Sözleşmenin 17. maddesinde ihtiyaç olunması halinde, en fazla 3 ay sözleşmenin uzatılabileceği belirtilmektedir. Bu bilgiler ışığında hukuki görüş de alınarak sözleşme süre uzatımının ve temin edilecek akaryakıt miktarının aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınarak tespit edilmesi gerekmektedir.

1. 2021 yılı uluslararası akaryakıt ihalesi için gerekli Bakanlar Kurulu kararı gecikecek olması halinde uluslararası ihalenin iptal edilerek yerel ihaleye çıkılması için Yönetim Kurulu kararı üretilmesi gerekmektedir.
2. Yeni ihalenin Ocak 2021 ayı sonundan önce başarılı bir şekilde sonuçlandırılması halinde sözleşmenin imzalanmasına müteakip ilk sevkiyatın Mart 2021 ayı başında yapılabileceği öngörülmektedir. Bu durumda ihtiyaç olacak miktar 60.000 mton olacaktır.
3. İlk ihalenin iptali halinde yeniden ihaleye çıkılması durumunda ilk sevkiyatın Mayıs 2021 sonunda yapılabileceği öngörülmektedir. Bu durumda ihtiyaç olacak miktar 84.000 mton olacaktır." şeklinde konunun Yönetim Kuruluna öneri olarak sunulması için dönemin Genel Müdürü Sayın Gürcan Erdoğan'a bildirmiştir.

Bunun üzerine, 11.11.2020 tarihinde dönemin Genel Müdürü Sayın Gürcan Erdoğan anılan Müdür Yardımcısının 10.11.2020 tarihli yazısındaki hususlara ilişkin hazırlanan 233/2020 numaralı önergeyi Yönetim Kuruluna sunmasıyla, Yönetim Kurulu; "... Konu yakıtın bir yıllık bedeli + taşımacılık hizmeti bedeli toplamı Kamu İhale Yasası madde 15(1)'de belirlenen bedelin üzerinde olduğundan madde 14(1) ve 15(4) gereği KKTC'de kurulmuş olmayan iktisadi işletmelerin katılımı Bakanlar Kurulunun alacağı karara bağlı olduğundan... Ekim ayı içinde yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimleri nedeni ile Bakanlar Kurulu toplantıları halen gerçekleşmediğinden Bakanlar Kurulu kararı alınamamıştır... Bakanlar Kurulu kararının üretilmesinin zaman alacağı ve fuel oil ihtiyacının elzem olduğu... nedeni ile SG/187/2020 sayılı kararın iptaline;... platts+38 USD/MTON birim fiyat keşfi üzerinden açık usulde Merkezi İhale Komisyonu vasıtasıyla ihaleye çıkılmasına... karar verilir." şeklinde 25.11.2020 tarih ve SG/223/2020 numaralı kararı üretmiştir. Bu bağlamda, bahse konu akaryakıt temin ve taşıma ihalesinin birim fiyatının, Tablo-1'de de görülebileceği üzere, son 4 yılın akaryakıt temin ve taşıma ihale bedellerinden en son yıl olan 2019 yılına ait 38.80 USD'a yakın bir bedel olan 38 USD'ın dönemin Yönetim Kurulu tarafından belirlendiği anlaşılmaktadır.

Konu karara binaen, Tablo-2'de aktarılan bir yıllık akaryakıtın belirlenen birim fiyat üzerinden ihale sürecinin başlatılması ve ihale süresinin 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası'nın 48. maddesi kapsamında 20 iş gününe indirilebilmesi için dönemin Kurum Müdürü Sayın Gürcan Erdoğan tarafından Merkezi İhale Komisyonuna 27.11.2020 tarihli KTE.0.00-471/15-20/E.15465 sayılı yazı ile bildirilmiştir.

Tablo-2: Dönemin Yönetim Kurulu Kararı İle Onaylanan Tahmini İhale Bedeli

Miktar	Açıklama	Birim Fiyat	Toplam Fiyat
220,000 ±10% Metrik Ton	Fuel Oil (maksimum %1.0'lik kükürt içeren LSFO)	38 USD/mton	8,360,000.00 USD (taşıma) +Platts

20/2016 sayılı Kamu İhale Yasasının "Şartnameler" yan başlıklı 28(6) maddesi uyarınca idari şartnamelerin Merkezi İhale Komisyonu tarafından standart olarak hazırlanacağı, teknik şartnamelerin ise ihale makamları tarafından bu Yasa kurallarına uygun olarak hazırlanacağı hükme bağlanmıştır. Söz konusu akaryakıt temini ve taşıma ihalesinin gerçekleştirilmesi adına gerekli şartnamelerin hazırlandığı görülmüştür. Kurumun mükellefiyetinde olan teknik

şartnamenin hazırlanması hususunda yapılan incelemede, “Akaryakıt Temin ve Taşıma İhalesi Teknik Şartnamesi”nin Sayın Murat Salel ve Sayın Naci Kurra tarafından imza konularak 15.09.2020 tarihinde hazırlandığı, ancak tüm mükellefiyetin ihale makamı olan Elektrik Kurumunda olmamasına rağmen, Kurum adına Sayın Mustafa Aykent, Sayın Özlem Özyay ve Sayın Kamil Direl tarafından “Akaryakıt Temin ve Taşıma İhalesi Mal Alım İdari Şartname”nin de hazırlandığı tespit edilmiştir.

3.1.2 İhale Duyurusu ve Şartnamenin Satın Alınması

Merkezi İhale Komisyonuna bahse konu akaryakıt alımına ilişkin Elektrik Kurumu adına ihaleye çıkılmasına yönelik gönderilen 27.11.2020 tarihli KTE.0.00-471/15-20/E.15465 sayılı yazıya istinaden Merkezi İhale Komisyonu tarafından açık usul yöntemiyle 321/2020 sıra numaralı teklif kabulü ile ihale süreci 01.12.2020 tarihinde başlatılmıştır.

Elektrik Kurumu adına Merkezi İhale Komisyonu 321/2020 sıra numaralı teklif kabulü ile “Akaryakıt Temini ve Taşınması” ihalesi için tekliflerin en geç 06.01.2021 tarihine kadar kabul edileceğini 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası’nın “İhale Duyurusu” yan başlıklı 41. maddesine istinaden duyurmuştur.

20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası’nın “İhale Dokümanlarının Yayınlanması ve Temini” yan başlıklı 27(3) maddesinde ihale makamı ihale dokümanlarının temini için bir ücret belirlemişse, katılımcı adaylarının bu ücreti yatırdıktan sonra ihale dokümanlarını temin edeceği hükme bağlanmıştır. 321/2020 sıra numaralı teklif kabulü duyurusunda “Akaryakıt Temin ve Taşıma” ihalesinin şartname ücretinin 3,000.00 TL + KDV olarak belirlendiği görülmüştür.

Merkezi İhale Komisyonu Başkanlığı’ndan tarafımızca denetimde ihtiyaç duyulan ve talep edilen belgelerin verilmemesi durumu ortaya çıkınca Sayıştay Başkanı tarafından değiştirilmiş şekliyle 18/1978 sayılı Sayıştay Yasası’nın 4. ve 26. maddelerine istinaden geciktirilmeksizin gönderilmesi gerekliliği hususu 21.04.2021 tarih ve SAY.0.00-012/03-21/E.128 sayılı yazının Merkezi İhale Komisyonuna gönderilmesi üzerine, Merkezi İhale Komisyonu Başkanı Sayın Halis Üresin’in 21.04.2021 tarih ve MİK.0.00-471/15-21/E.228 sayılı yazısı ilişğinde 321/2020 numaralı ihale dosyası tarafımıza sunulmuştur. Ancak konu ihale dosyası içerisinde ihale ile ilgilenen istekli firmalara ilişkin bilgi ve belgelerin yer almadığı tespit edilmiştir.

3.1.3 İhalenin Ertelenmesi

Merkezi İhale Komisyonu tarafından 05.01.2021 tarihli Kıbrıs Gazetesi ilanı ile 321/2020 teklif sıra numaralı ihaleyi de içeren 7 adet ihalenin ertelendiği duyurulmuştur. Söz konusu ilanda yer alan 321/2020 sıra numaralı ihalenin 06.01.2021 tarihinden 13.01.2021 tarihine ertelendiği görülmüştür. Bunun akabinde, dönemin Genel Müdürü Sayın Gürcan Erdoğan tarafından bahse konu 7 adet ihalenin hangi nedenle ertelendiği hususunda 07.01.2021 tarih ve KTE.0.00-007/99-21/E.168 sayılı yazı ile Merkezi İhale Komisyonundan bilgi talep edilmiştir. Konu talep yazısına istinaden, Merkezi İhale Komisyonu tarafından ihale erteleme sebebinin, Merkezi İhale Komisyon üyelerinden birinin Covid-19 temaslı olması sebebiyle karantinada bulunmasından dolayı toplantı yeter sayısına ulaşamaması olduğu 08.01.2021 tarih ve MİK.0.00-471/15-21/E.7 sayılı yazı ile Kuruma bildirilmiştir.

20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası’nın; 10(1) maddesinde Merkezi İhale Komisyonunun Başkan ile birlikte beş üyeden oluştuğu; 11. maddesinde ise toplantı, tekliflerin açılması, kararların alınmasının Başkan dahil en az dört üye ile gerçekleştirilebileceği hükme bağlanmıştır. Bu bağlamda, söz konusu ihalenin ertelenme gerekçesinin anılan Yasa uyarınca tekliflerin açılıp değerlendirilmesi aşamasına geçilmesine engel teşkil etmediği düşünülmektedir.

3.1.4 Verilen Teklifler

20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası'nın "Tekliflerin Sunulmasıyla İlgili Yöntem ve Sunulacak Bilgiler ile Beyanlar" yan başlıklı 64(2) maddesi; "Tekliflerin esasını, mali teklif formu ile birlikte katılım şartı olarak sunulması zorunlu olan tüm belgeler ve bilgiler oluşturur. Teklifi oluşturan tüm belgelerin ve bilgilerin, şartnamede belirtilen koşulları içerecek şekilde teklif dosyasında sunulması zorunludur." şeklinde hükme bağlanmıştır. Anılan Yasa maddesinin (A) bendinde ihale katılım şartı olan ve teklifin esasını oluşturan belgeler sıralanmaktadır. İhalede önem arz eden ve ihale katılım şartı olarak "şartnamede belirtilen ve yürürlükteki mevzuat uyarınca gerekli olan sertifika ile belgelerin" de sunulması zorunlu olan belgeler olarak aynı bent altında sıralandığı görülmektedir.

Merkezi İhale Komisyonu Başkanlığı'ndan tarafımızca denetimde ihtiyaç duyulan ve talep edilen belgelerin verilmemesi durumu ortaya çıkınca Sayıştay Başkanı tarafından değiştirilmiş şekliyle 18/1978 sayılı Sayıştay Yasası'nın 4. ve 26. maddelerine istinaden geciktirilmeksizin gönderilmesi gerekliliği hususuna ilişkin 21.04.2021 tarih ve SAY.0.00-012/03-21/E.128 sayılı yazı Merkezi İhale Komisyonuna gönderilmesi üzerine, Merkezi İhale Komisyonu Başkanı Sayın Halis Üresin'in 21.04.2021 tarih ve MİK.0.00-471/15-21/E.228 sayılı yazısı ilişkiğinde 321/2020 numaralı ihale dosyası tarafımıza sunulmuştur. Ancak konu ihale dosyası içerisinde ihaleye teklif veren firmalara ilişkin bilgi ve belgelerin yer almadığı tespit edilmiştir.

3.1.5 İhalenin İptali

Başbakan Yardımcılığı, Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Müsteşarı Sayın Şahap Aşikoğlu; "Sn. Bakandan aldığım talimata atfen, Kurumun (fuel oil) akaryakıt ihtiyacını karşılamak amacı ile çıkılan ulusal ihalenin, uluslararası ihaleye çevrilebilmesi için ivedi iptal edilmesi hususunda gereğini saygılarımla rica ederim." şeklindeki 12.01.2021 tarih ve EEB.0.00-471/15-21/E.64 sayılı yazı ile Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu Müdürlüğüne bildirmiştir. Akabinde, Başbakan Yardımcılığı, Ekonomi ve Enerji Bakanı Sayın Erhan Arıklı; "... Konu ihale sürecinin, uluslararası rekabet koşulları oluşmadığından dolayı Merkezi İhale Komisyonu nezdinde iptal edilmesi hususunda gereğini saygılarımla rica ederim." şeklinde ifade ettiği 13.01.2021 tarih ve EEB.0.00-424/02-21/E.70 sayılı yazısı ile Merkezi İhale Komisyonu Başkanlığına gereği için bildirmiştir. Aynı yazıyı ise Elektrik Kurumuna bilgi mahiyetinde gönderdiği görülmüştür. Başbakan Yardımcılığı, Ekonomi ve Enerji Bakanının ilgili yazısına istinaden Merkezi İhale Komisyonu Başkanı Sayın Halis Üresin tarafından 13.01.2021 tarih ve MİK.0.00-424/02[424/02]-21/E.8 sayılı yazı ile uluslararası rekabet koşulları oluşmadığından dolayı ihalenin Merkezi İhale Komisyonunca iptal edildiği ve duyurusunun yapıldığı Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu Müdürlüğüne bildirilmiştir. 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası'nın "İhale Sürecinin İptal Edilmesi Kararı" yan başlıklı 78. maddesine istinaden 321/2020 numaralı ihalenin iptal edilmesi kararının gerekçesiyle birlikte alınması gerektiği ve Merkezi İhale Komisyonu Başkanı Sayın Halis Üresin'in 13.01.2021 tarihli yazısında; "... komisyonumuz tarafından iptal edilmiş..." şeklindeki ifadesine rağmen, Komisyonun bu yönde üretmiş olduğu iptal kararına rastlanılmamıştır. Ayrıca, 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası'nın 78(2)(A) maddesine istinaden gerekçeli iptal kararının üretilmesi gerekirken, Başbakan Yardımcılığı, Ekonomi ve Enerji Bakanı ile Merkezi İhale Komisyonu Başkanının yazılarında ortaya konulan ihalenin iptalinin 'uluslararası rekabet koşullarının oluşmadığı' yönündeki gerekçelerinin sözcüğü ihalenin ulusal olarak ilan edilmesi sebebiyle hatalı ve/veya geçersiz ve/veya kabul edilebilir olmadığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca 321/2020 numaralı ihalenin, tekliflerin açılıp değerlendirilmesi aşamasına geçilecek gün olan 13.01.2021 tarihinde uluslararası ihaleye

çıkılabilmesi adına iptal edilmesi, ilk baştaki uluslararası ihaleye geç kalınmasından ötürü ulusal ihaleye çevrilmesi gerekçesiyle ters düşmektedir.

Anılan Merkezi İhale Komisyonunun ihalenin iptal edilmesine ilişkin yazısından sonra Yönetim Kurulu, 12.01.2021 tarihli Başbakan Yardımcılığı, Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Müsteşarının yazısına atfen, Kurumun akaryakıt ihtiyacını karşılamak amacıyla Merkezi İhale Komisyonunca çıkılan ulusal ihalenin, uluslararası ihaleye çevrilmesi amacıyla iptal edilmesine ve uluslararası ihaleye çıkılması hususunda Bakanlar Kurulunda karar üretilmesi amacıyla yazışmaların yapılması yönünde 25.01.2021 tarih ve TB/01/2021 numaralı kararı üretmiştir.

Bu bağlamda, Yönetim Kurulu kararlarının aynı akaryakıt ihalesi bağlamında çelişkili olarak ard arda değiştirilmesinin zaman kaybına sebebiyet verilmesine yol açtığı sonucuna varılmıştır.

Merkezi İhale Komisyon Başkanlığı'na Sayıştay Başkanı tarafından gönderilen 21 Nisan 2021 tarih ve SAY.0.00-012/03-21/E.128 sayılı yazı üzerine, Merkezi İhale Komisyonu'nun tarafımıza sunduğu belgeler içerisinde 13.01.2021 tarih ve EEB.0.00-424/02-21/E.70 sayılı Başbakan Yardımcılığı, Ekonomi ve Enerji Bakanı'nın yazısı ilişiginde Fasil 171 Elektrik İnkişafı Yasası'nın "Bakanın idare ile ilgili yetkileri" yan başlıklı 9(A)(1) maddesine işaret edildiği görülen Yasa örneği sunulmuştur. Söz konusu Yasa maddesine bakıldığında; " Bakan, İdare ile istişareden sonra, İdareye, vazifelerinin ifası ile ilgili olarak Cumhuriyetin genel menfaatinin gerektirdiği genel mahiyette talimatlar verebilir ve İdare, bu gibi talimatları yerine getirir." şeklinde düzenlenmiş olduğu görülmüştür. İlgili Yasa maddesinde Bakanın idare ile istişare ederek idareye, yani Kıbrıs Türk Elektrik Kurumuna talimat verebileceği hüküm altına alındığı anlaşıldığından, konu iptale yönelik talimatın İdare ile istişare edildikten sonra genel menfaatin söz konusu olması halinde verilebileceği açıkken, Yasa hilafına hareket edilerek Elektrik Kurumu yerine Merkezi İhale Komisyonuna talimat verildiği tespit edilmiştir. Yönetim Kurulu'nun ihalenin iptal edilmesine yönelik kararını Sayın Erhan Arıklı'nın 13.01.2021 tarihli yazısından sonra üretmiş olmasından dolayı İdare ile istişare edilmeyerek ilgili yazı ile Kurumun bilgisine getirildiği anlaşılmaktadır.

3.2 218/2019 Numaralı İhaleye İlişkin Gerçekleştirilen Alımlar

İncelenen 321/2020 numaralı ihale süreci ve sonrası dönemde 218/2019 sıra numaralı ihale bağlamında imzalanan 11.09.2019 tarihli sözleşmeye dayanan akaryakıt alımlarının devam ettiği görüldüğünden, sadece denetim sürecinde elde edebildiğimiz bilgi ve belgelere dayalı olarak gerçekleştirilen uygulamalar incelenmiştir.

Merkezi İhale Komisyonu 218/2019 sıra numaralı Akaryakıt Temini ve Taşıma İhalesi'ne ilişkin 20.08.2019 tarih ve MİK 355/2019 numaralı kararıyla söz konusu ihaleyi kazanan firmanın Mors Ltd. olduğunu ilan etmiştir. Bu bağlamda, Elektrik Kurumu ile Mors Ltd. arasında 11.09.2019 tarihli sözleşme imzalanmıştır. İmzalanan Sözleşmenin 1. maddesi; müteahhit olan Mors Ltd.'in %1 kükürt içerikli HFO, LSFO %1, Almanya menşeli 230,000 mton akaryakıtı 38.80 USD birim fiyat üzerinden toplam 8,924,000.00 USD+Platts olarak temin ederek Kuruma satıp Teknecik Elektrik Santralına teslim etmeyi ve Kurumun da bu akaryakıtı teslim almayı kabul ve taahhüt ettiği hükme bağlanmıştır. İlgili Sözleşmeye yönelik gerçekleştirilen uygulamalar EK'deki Tabloda özetlenmiştir.

3.2.1 218/2019 Numaralı İhaleye İlişkin Kesin Teminat Mektupları

218/2019 numaralı ihalenin Akaryakıt Temin ve Taşıma İhalesi İdari Şartnamesinin Kesin Teminat başlıklı 37. maddesi; "İhale üzerinde bırakılan katılımcıdan sözleşme imzalanmadan

önce, miktarı 1.000.000,00 \$ (Bir milyon Amerikan Doları) kesin teminat alınır... Gerekmesi halinde KIB-TEK en çok 3 ay daha Kesin Teminatın süresinin uzamasını talep edebilir.” şeklinde düzenlenmiştir. Söz konusu ihaleye ilişkin 11.09.2019 tarihinde akdedilen Akaryakıt Temini ve Taşıma Sözleşmesinin 12. maddesine istinaden Teknecik Elektrik Santraline teslim etmeyi deruhte ve taahhüt ettiği akaryakıt için 1,000,000.00 USD tutarında bir meblağı, işbu sözleşme şartlarına uyacağına teminatı olarak sözleşmenin imzalandığı gün Kurum’a ödeyecek veya anılan miktar tutarında bir Banka garantisi vereceği hükme bağlanmıştır. Bu bağlamda, sözleşmenin imza tarihi olan ‘11.09.2019 tarihli Limasol Türk Kooperatif Bankasına ait 31-911-3216571 sayılı ve vade hitamı 10.10.2020 olan 1,000,000.00 USD’lık kati teminat mektubunun’ verildiği görülmüştür. Ancak, 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası’nın “Kesin Teminat Mektubu” yan başlıklı 32(2) maddesi; “Kesin teminat mektubu, kamu ihale sözleşmesi değerinin %5 (yüzde beş)’inden az olamaz.” şeklinde düzenlendiğinden, söz konusu İdari Şartnamenin ve bu doğrultuda oluşturulan 11.09.2019 tarihli Sözleşmenin 12. maddesinin anılan Yasanın 32(2) maddesi hilafına düzenlendiği tespit edilmiştir.

3.2.2 11.09.2019 Tarihli Akaryakıt Temini ve Taşıma Sözleşmesinin Süre Uzatımı

Yönetim Kurulunun 09.07.2020 tarihli SG/73/2020 numaralı kararı; “...Kurum Hukuk müşavirinden alınan hukuki görüş ve MİK kararı doğrultusunda yapılan sözleşmeyi dikkate alarak değerlendiren Yönetim Kurulu; ...pandemi yaşanması nedeniyle elde olmayan ve önceden öngörülemeyen enerji tüketiminin azalmasına bağlı olarak yakıt alımının 1 yıl içinde tamamlanamayacağına anlaşıldığı, ayrıca alınan yakıtın muhafaza edildiği depoların kapasitesinin, geri kalan 48603 ton yakıtın aynı anda teslim alınmasını da engellediği, Kurumun satın almayı taahhüt ettiği 230,000 metrik ton yakıttan geri kalan 48603 metrik tonunu da programlayarak sözleşme süresinden sonraki bir tarihte almasını engelleyici bir düzenleme görülmediği ve sözleşme süresini 48603 tonun ve/veya bakiye miktarının alımının tamamlanmasını sağlamak için, 4 ayı aşmayan bir süre uzatımı yapılması ve kesin teminat mektubu süresinin de o tarihe kadar uzatılmasına ve bu işlemlerin Genel Müdür tarafından yürütülmesine... karar verilir.” şeklinde üretilmiştir. Alıntı yapılan Yönetim Kurulunun; “...programlayarak sözleşme süresinden sonraki bir tarihte almasını engelleyici bir düzenleme görülmediği...” yönündeki Kurumun Hukuk Müşavirinin 07.07.2020 tarihli görüşü doğrultusunda alınan karara karşın Kamu İhale Sözleşmeleri Esas ve Usuller Tüzüğü’nün “Mücbir Sebepler” yan başlıklı 8. maddesi, Akaryakıt Temini ve Taşıma İhalesi Mal Alımı İdari Şartnamesi “Süre uzatımı verilebilecek haller ve şartları” başlıklı 42.3 maddesi ve 11.09.2019 tarihli Akaryakıt Temini ve Taşıma Sözleşmesinin 5. maddesi incelendiğinde; genel salgın hastalık mücbir sebep olarak kabul edildiğinden pandeminin de mücbir sebeplerden biri olduğu, ancak mücbir sebebin meydana geldiği tarihi izleyen yirmi gün içinde yüklenicinin idareye yazılı olarak bildirimde bulunması ve yetkili merciler tarafından belgelendirilmesinin zorunlu olduğu ayrıca, 11.09.2019 tarihli Sözleşmenin 6. maddesi; 5. maddede belirtilen durumlardan dolayı meydana gelecek gecikmelerin Kurumun istediği belgelerle kanıtlanması gerekmektedir. Aksi halde gecikme mücbir sebep olarak kabul edilmeyecektir şeklindeki hükümlerinden hareketle anılan Yönetim Kurulu kararında yüklenicinin sözleşmeyi uzatma yönünde yazılı bir talebinin olmadığı ve belgelendirilmediği cihetle Yönetim Kurulunun süre uzatımı kararı alabilmesi yönündeki zorunluluğun yerine getirilmeyerek yukarıda sıralanan mevzuat hükümlerinde belirtilen usullere uygun hareket edilmediği tespit edilmiştir. Anılan Kurum Hukuk Müşavirinin görüşünde, sözleşmeye atfen Yönetim Kurulu müteahhit için süre uzatımı verebileceğine göre Kurumun genel salgın nedeniyle teslim alma taahhüdünü bir yıl içinde tamamlayamaması halinde de sözleşmenin süre uzatımına ilişkin karar olarak taahhüdünü yerine getirmesi Yönetim Kurulu genel yönetme yetkisi kapsamında olduğu değerlendirilmiştir.

Buna ek olarak, Akaryakıt Temin ve Taşıma İhalesi İdari Şartnamesinin “Kesin Teminat” başlıklı 36. maddesine istinaden söz konusu kesin teminatın süresinin en çok 3 ay daha uzatılabileceği hükmünden hareketle 11.09.2019 tarihli Limasol Türk Kooperatif Bankasına ait 31-911-3216571 sayılı kati teminat mektubunun süresinin vade hitamının 10.10.2020 tarihi olması sebebiyle kesin teminat mektubu süresinin en çok 10.01.2021 tarihine kadar uzatılabileceği anlaşılmaktadır. Ancak, söz konusu teminat mektubunun 10.02.2021 tarihine kadar uzatıldığı Limasol Türk Kooperatif Bankasının 06.08.2020 tarih ve 664/20/TA sayılı yazısından görülmüştür. Ayrıca, 11.09.2019 tarihli Akaryakıt Temini ve Taşıma Sözleşmesinin 20. maddesine istinaden Kurumun Teknik ve İdari (Genel) Şartnamesi sözleşmenin eki ve ayrılmaz bir parçasıdır hükmünden hareketle de söz konusu teminat mektubu süresinin en çok üç ay daha uzatılabileceği ve yukarıda izah edilen Yönetim Kurulunun sözleşme uzatımına ilave olarak teminat mektubu süresinin de sözleşme süre uzatım tarihine kadar uzatılabileceği yönündeki kararına rağmen, yetkilendirilmiş olan dönemin Genel Müdürü Sayın Ahmet Dargın tarafından ilgili idari şartname, sözleşme ve Yönetim Kurulu kararına göre bir ay fazladan söz konusu teminat mektubunun uzatıldığı tespit edilmiştir.

Elektrik Kurumu ile Mors Ltd. arasında akdedilen 11.09.2019 tarihli Akaryakıt Temini ve Taşıma Sözleşmesi akabinde yapılan alımlara ilişkin detaylar Tablo-3’de yer almaktadır.

218/2019 sıra numaralı Akaryakıt Temini ve Taşıma ihalesinde 230,000 mton akaryakıt alımının SET marka Almanya menşeli olacağı MİK.355/2019 numaralı Merkezi İhale Komisyonu kararıyla bağlandığı ve aynı şekilde 11.09.2019 tarihli sözleşme hükümlerinde de yer aldığı görülmüştür. Ancak Tablo-3’de görülebileceği üzere Bill of Lading (B/L) belgelerinde akaryakıtın farklı ülkelerdeki yükleme ve boşaltma limanlarından, farklı gemilerle ve farklı ihracatçılardan temin edildiği tespit edilmiştir. Yine aynı şekilde B/L belgelerinde boşaltma limanının KKTC Tekneçik olması gerekirken Malta gibi farklı ülkelerin boşaltma limanlarının yer almasının dikkat çektiği, dolayısıyla söz konusu akaryakıtın KKTC Tekneçik Elektrik Santralına boşaltıldığına dair bilginin tarafımıza sunulan belgeler arasında yer almaması, konunun aydınlatılabilmesi ve/veya sağlıklı denetim sonucuna ulaşılabilmesi adına Gümrük ve Rüsumat Dairesinden temin edilecek gümrük belgelerine ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Tablo-3 11.09.2019 tarihli Akaryakıt Temini ve Taşıma Sözleşmesi Akabinde Yapılan Alımlar

Bill Of Lading(B/L)					Stoğa Giren Akaryakıt		Ödenen Akaryakıt	
Tarihi	Yükleme Limanı	Boşaltma Limanı	İhracatçı	Gemi Adı	Tarihi	Miktarı (mton)	Miktarı (mton)	Miktarı (USD)
11.10.2019	Dörtyol	Teknecik KKTC	SET Select Energy GMBH	Sichem Singapore	14.10.2019	12,342.239	12,369.958	4,804,000.00 454,098.04
15.10.2019	Dörtyol	Teknecik KKTC	SET Select Energy GMBH	Sichem Singapore	17.10.2019	4,018.676	4,132.542	1,000,000.00 702,110.21
17.11.2019	Antwerp, Belgium	Teknecik KKTC	Totsa Total Oil Trading SA	Sichem Singapore	02.12.2019	11,895.576	11,893.562	5,046,200.49
03.12.2019	Dörtyol, Turkey	Teknecik KKTC	SET Select Energy GMBH	Sichem Singapore	09.12.2019	10,723.947	10,749.541	4,050,000.00 686,462.75
21.12.2019	Rijeka, Bakar, Croatia	Türkiye	Ina-Industrija Nafta D.D.	Sichem Singapore	27.12.2019	8,354.473	8,349.302	3,700,000.00 474,817.98
10.01.2020	Odessa, Ukraine	Malta	Nordwind Trade SA	Sichem Singapore	27.01.2020	11,775.583	11,767.581	6,124,790.55
28.01.2020	OPL Augusta	Teknecik KKTC	Galtrade Ltd.	Sichem Singapore	04.02.2020	12,117.029	12,104.566	4,030,000.00 1,000,000.00 425,891.03
06.02.2020	Haifa	Teknecik KKTC	Oil Refineries Ltd.	Sichem Singapore	14.02.2020	12,325.549	12,305.481	2,500,000.00 1,000,000.00 1,698,819.61
02.03.2020	Algeciras	Türkiye	Petroneos Trading Ltd.	M/T FT Nervi	11.03.2020	7,052.343	7,044.497	2,516,505.66
11.03.2020	Rotterdam	Teknecik KKTC	BP Oil International Ltd.	Sichem Singapore	30.03.2020	11,741.960	11,727.433	3,180,479.82
22.04.2020	Offshore Augusta	Teknecik KKTC	SET Select Energy GMBH	ST Marseille	28.04.2020	7,003.067	6,978.630	1,190,000.00 32,376.83
08.05.2020	Rotterdam	Teknecik KKTC	BP Oil International Ltd.	Sichem Singapore	27.05.2020	12,120.296	12,088.350	2,408,966.38
28.05.2020	Dörtyol, Turkey	Teknecik KKTC	SET Select Energy GMBH	Sichem Singapore	02.01.2020	12,019.131	11,999.424	2,665,000.00 367,014.45
26.07.2020	Dörtyol, Turkey	Teknecik KKTC	SET Select Energy GMBH	Sichem Singapore	30.07.2020	12,233.572	12,198.785	3,365,000.00 325,376.43
31.07.2020	Dörtyol, Turkey	Teknecik KKTC	SET Select Energy GMBH	Sichem Singapore	04.08.2020	10,606.799	10,606.759	2,987,000.00 273,411.64
05.08.2020	Dörtyol, Turkey	Teknecik KKTC	SET Select Energy GMBH	Sichem Singapore	10.08.2020	12,198.657	12,199.084	1,055,000.00 1,000,000.00 1,748,918.37
12.08.2020	Dörtyol, Turkey	Teknecik KKTC	SET Select Energy GMBH	Sichem Singapore	15.08.2020	12,282.376	12,299.822	2,000,000.00 1,893,139.65
19.08.2020	Dörtyol, Turkey	Teknecik KKTC	SET Select Energy GMBH	Sichem Singapore	22.08.2020	5,913.980	5,904.416	1,875,714.87
21.09.2020	Algeciras	Türkiye	Petroneos Trading Ltd.	FT Sturla	05.10.2020	7,064.879	7,063.112	2,138,498.42
10.10.2020	Rotterdam, Netherlands	Türkiye	SET Select Energy GMBH	Sichem Singapore	26.10.2020	12,088.774	12,079.072	3,894,292.81
25.10.2020	Dörtyol, Turkey	Teknecik KKTC	SET Select Energy GMBH	Sichem Singapore	30.10.2020	12,192.725	12,198.306	2,500,000.00 500,000.00 859,178.06
02.12.2020	Dörtyol, Turkey	Teknecik KKTC	SET Select Energy GMBH	Songa Crystal	07.12.2020	12,083.879	12,099.426	3,896,000.00 413,694.55
Toplam						230,155.51	230,159.365	80,782,758.60

Yukarıda Tablo-3'de görüleceği üzere, düzenlenen 21.12.2019 ve 10.01.2020 tarihli B/L belgeleri ile Teknecik Elektrik Santraline Sichem Singapore gemisiyle gelen 8,349.302 mton ve 11,767.581 mton akaryakıtın temin edildiği anlaşılmaktadır. Bahse konu akaryakıt alımları ile ilgili olarak numune alınarak SGS Supervise Gözetleme Etüd Kontrol Servisleri A.Ş. firması tarafından yapılan analizler sonucunda; 8,349.302 mton akaryakıttan alınan numunelerde kükürt oranının 1.06 sodyum oranının ise 59 ppm, 11,767.581 mton akaryakıttan alınan numunelerde kükürt oranının 1.11 olduğu tespit edildiğini Elektrik Kurumu 19.01.2020 tarihli yazı ile Mors Ltd.'ye bildirmiştir. Keza Odessa Ukraina limanından yüklenerek Malta'ya boşaltmak üzere gönderilen ve KKTC Teknecik Elektrik Santralına nasıl geldiği hususunda bilgi ve/veya belgeye denetim esnasında rastlanmamasından ötürü dikkat çeken 11,767.581 mton akaryakıtın kükürt oranının limit değerlerinin üzerinde olduğu yapılan analiz sonuçlarında ortaya konulmuştur. Akabinde, çıkan analiz sonuçlarına göre Elektrik Kurumu 04.05.2020 tarihinde bir ihbarname göndererek Mors Ltd.'nin ödemelerinden toplamda 444,674.00 USD kesinti yapılacağı bildirilmiştir. Söz konusu akaryakıt alımlarında meydana gelen duruma yönelik Lefkoşa Kaza Mahkemesinde 2077/2020 numaralı davanın istida edildiği ve yukarıda sıralanan olgular anılan davanın müdafaa takririnde yer almakla birlikte, teslim edilecek olan akaryakıtın %1 kükürt içerikli HFO, LSFO %1 menşenin Almanya olacağı, ayrıca kükürt oranı %1'e kadar olan akaryakıtın ortalama fiyatının 461.23 USD, kükürt oranı %3.5'e kadar olan akaryakıtın ise ortalama fiyatının 271.93 USD olduğundan hareketle oluşan 444,674.00 USD fiyat farkı ve/veya zarar ziyanın ödenmesi gerektiği ve ödemenin yapıldığına da yer verildiği görülmüştür. Söz konusu 2077/2020 numaralı dava Lefkoşa Kaza Mahkemesinde halen devam etmektedir.

218/2019 numaralı ihale ve 11.09.2019 tarihli Akaryakıt Temini ve Taşıma Sözleşmesinin 1. maddesine istinaden müteahhit olan Mors Ltd.'in %1 kükürt içerikli HFO, LSFO %1, Almanya menşeli 230,000 mton akaryakıtı temin ederek Kuruma satıp Teknecik Elektrik Santralına teslim etmeyi ve Kurumun da bu akaryakıtı teslim almayı kabul ve taahhüt ettiği yönündeki hükme binaen Tablo-3'te görüleceği üzere stoğa giriş kayıtlarından 230,155.51 mton'un Elektrik Kurumu tarafından temin edilerek 230,159.365 mton'a karşılık ödemenin gerçekleştirildiği ve 21.12.2019 ve 10.01.2020 tarihli B/L belgelerine ait evsafa uygun olmayan akaryakıtın temin edilerek satın alındığı tespit edilmiştir.

3.2.3 09.12.2020 Tarihli Ek Sözleşmeye Yönelik Yapılan Ek Akaryakıt Alımı

321/2020 numaralı Akaryakıt Temini ve Taşıma İhalesi ile ilgili sözleşme imzalanıncaya kadar yakıt ihtiyacının mevcut firma olan Mors Ltd.'den karşılanması amacıyla Yönetim Kurulu; "... yeni akaryakıt ihalesi 01/12/2020 tarihinde açılmış olup 6 Ocak 2021 tarihinde Merkezi İhale Komisyonunda teklifler incelenmek üzere açılacaktır. 05/12/2020 tarihinde 11/09/2019 tarihli "Akaryakıt Temini ve Taşıma Sözleşmesi" konusu 230,000 Metrik Ton akaryakıtın alımı tamamlanmıştır. Yönetim Kurulu yeni açılan ihaleyi kazanacak firma ile sözleşme imzalanıncaya kadar Kurumun ihtiyacı olan yakıtı temin etmek zorunluluğu olduğundan, aynı firmadan aynı koşullarda ve aynı fiyata, aynı ürünün alınmasında 11/09/2019 tarihli "Akaryakıt Temini ve Taşıma" sözleşmesinin 17. maddesi de cevaz verdiğiinden...Kurumun ihtiyacı olan miktarda fuel oil alımına devam edilmesine, kesin teminat süresinin de Mart 2021 hitamına kadar uzatılmasına...karar verilir." şeklinde 07.12.2020 tarih ve SG/243/2020 numaralı kararı üretmiştir. Anılan kararda bahsi geçen 17. maddenin; "...Kıb-Tek Yönetim Kurulunun sözleşme süresi sonrası için yeniden ihaleye çıkılması için karar üretmemesi veya çıkılmış ise açılan ihalenin sonuçlandırılmaması ve yakıt ihtiyacı olması halinde Müteahhit, Kıb-Tek tarafından talep edilmesi halinde aynı şartlarda ve aynı fiyattan en fazla üç ay daha yakıt temin etmeye devam edecektir." şeklinde düzenlendiği görülmektedir. Elektrik Kurumu ile Mors Ltd. arasında

anılan Yönetim Kurulu kararı ve 11.09.2019 tarihli Sözleşmenin 17. maddesine atfen “Akaryakıt Temini ve Taşıma Ek Sözleşmesi”nin 09.12.2020 tarihinde imzalandığı görülmüştür. MİK. 355/2019 numaralı kararı ve 11.09.2019 tarihli sözleşmeye bakıldığında; SET marka, Almanya menşeli olarak belirtilen akaryakıt teminine karşın 09.12.2020 tarihli Ek Sözleşmede ESSO S.A.F. EXXON MOBİL marka, Fransa menşeli akaryakıtın temin edileceği yönünde değişikliğe gidildiği, cihetle 11.09.2019 tarihli Sözleşmenin 17. maddesi hilafına anılan Ek Sözleşmenin yapıldığı tespit edilmiştir.

Ayrıca, Kurumun ihtiyacı olan miktarda aynı firmadan alıma devam edilmesi yönünde yukarıda alıntısı yapılan kararın üretilerek temin edilecek akaryakıt miktarının belirlenmediği, ancak akdedilen 09.12.2020 tarihli Ek Sözleşmeyle 36,000 mton akaryakıtın temin edileceği hükme bağlanmıştır. Ayrıca, 36,000 mton dışında Kurum tarafından talep edilmesi halinde Müteahhidin temin etmeye devam edeceği hüküm altına alındığı görülmüştür.

Müteahhit 09.12.2020 tarihli Ek Sözleşme tahtında, Teknecik Elektrik Santraline teslim etmeyi deruhte ve taahhüt ettiği akaryakıt için 1,000,000.00 USD tutarında bir meblağı, işbu sözleşme şartlarına uyacağına teminatı olarak sözleşmenin imzalandığı gün Kurum’a ödeyecek veya anılan miktar tutarında bir Banka garantisi vereceği Ek Sözleşmenin 5. maddesinde hükme bağlanmıştır. Bu bağlamda, 11.12.2020 tarih ve 1139/20/TA sayılı Limasol Türk Kooperatif Bankası Ltd. yazısında 31-911-3216571 numaralı teminat mektubunun geçerlilik süresinin 30.03.2021 tarihine kadar uzatıldığı görülmüştür. Ancak, söz konusu Ek Sözleşmenin 3. maddesi altında, 11.09.2019 tarihli Akaryakıt Temini ve Taşıma Sözleşmesinin de geçerli olduğu hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla, sözleşmenin bir parçası olan Akaryakıt Temin ve Taşıma İhalesi İdari Şartnamesinin “Kesin Teminat” başlıklı 36. maddesine istinaden söz konusu kesin teminatın süresinin en çok 3 ay daha uzatılabileceği hükmündeki hakkın 06.08.2020 tarihli Limasol Türk Kooperatif Bankası Ltd. yazısıyla hâlihazırda kullanıldığı tekrardan bir uzatmanın sağlanabilmesi için bu yönde sözleşme ve/veya ek sözleşmede hüküm altında olması ve/veya düzenlemeye gidilmesi gerekmektedir. Ayrıca, 09.12.2020 tarihinde imzalanan Ek Sözleşmede sözleşme süresinin belirtilmediği ve/veya belirlenmediği görülmüştür.

Elektrik Kurumu ile Mors Ltd. arasında akdedilen 09.12.2020 tarihli Akaryakıt Temini ve Taşıma Ek Sözleşmesi akabinde yapılan akaryakıt alımlarına ilişkin detaylar Tablo-4’de yer almaktadır.

Tablo-4 09.12.2020 Tarihli Sözleşmeye Yönelik Yapılan Ek Akaryakıt Alımına İlişkin Detaylar

Bill Of Lading(B/L)					Stoğa Giren Akaryakıt		Ödenen Akaryakıt	
Tarihi	Yükleme Limanı	Boşaltma Limanı	İhracatçı	Gemi Adı	Tarihi	Miktarı (mton)	Miktarı (mton)	Miktarı (USD)
07.12.2020	Dörtyol, Turkey	Teknecik KKTC	SET Select Energy GMBH	M/T Songa Crystal	11.12.2020	12,130.308	12,123.725	2,000,000.00 1,000,000.00 1,332,534.37
01.01.2021	Dörtyol, Turkey	Teknecik KKTC	SET Select Energy GMBH	M/T FT Sturla	05.01.2021	7,078.175	7,073.003	1,500,000.00 865,000.00 317,436.38
10.01.2021	Dörtyol, Turkey	Teknecik KKTC	SET Select Energy GMBH	M/T FT Sturla	12.01.2021	7,050.593	7,049.616	600,000.00 900,000.00 993,000.00 295,828.08
16.01.2021	ANTWREP Belgium	Türkiye	Totsa Total Oil Trading SA	M/T Songa Crystal	06.02.2021	9,735.009	9,753.656	3,956,082.87
Toplam						35,994.085	36,000.00	13,759,881.70

11.09.2019 tarihli Akaryakıt Temini ve Taşınması Sözleşmesinin 17. maddesinin hilafına düzenlenen Ek Sözleşmenin 5. maddesinde; 36,000 mton akaryakıt alımının ESSO S.A.F. EXXON MOBİL marka, Fransa menşeli %1 kükürt içerikli HFO akaryakıtın temin edileceği hükme bağlandığı görülmüş olmasına rağmen yukarıda Tablo-4’da görülebileceği üzere Bill of Lading (B/L) belgelerinde akaryakıtın farklı ülkelerdeki yükleme ve boşaltma limanlarından, farklı gemilerle ve farklı ihracatçılardan temin edildiği tespit edilmiştir. Yine aynı şekilde B/L belgelerinde boşaltma limanının KKTC Tekneçik olması gerekirken 16.01.2021 tarihli B/L belgesinde Türkiye olarak görüldüğü, dolayısıyla söz konusu akaryakıtın KKTC Tekneçikte boşaltıldığına dair bilginin tarafımıza sunulan belgeler arasında yer almaması, konunun aydınlatılabilmesi ve/veya sağlıklı denetim sonucuna ulaşılabilmesi adına Gümrük ve Rusumat Dairesinden temin edilecek gümrük belgelerine ihtiyaç olduğu görülmektedir.

3.2.4 Fazla Gelen Akaryakıt Alımı

Yönetim Kurulu; "... Mors Ltd. ile 11/09/2019 tarihli Akaryakıt temini ve taşıma sözleşmesinin 17. maddesi mücbirince imzalanan ek sözleşme kapsamında son parti mal teslimatında, teslim edilmesi gereken miktar 9,753.656 M Ton olup, firma bu taahhütünü Songa Crystal gemisi ile Tekneçik Elektrik Santralına teslimi aşamasında gemide toplam 11,984.121 M Ton akaryakıt bulunduğundan, gemide fazlalık olarak bulunan 2,230.465 M Ton aynı vasıftaki yakıtı 38.80 USD/MTon birim fiyat yerine 33.00 USD/MTon birim fiyattan vermeyi kabul ettiğini yazılı olarak bildirdiğinden, 11/09/2019 tarihli sözleşmenin 17. maddesi uyarınca henüz yeniden ihaleye çıkılması için karar üretilmediğinden ve Kurumun yakıt ihtiyacı olduğundan, konuyu değerlendiren Yönetim Kurulu, aynı firmadan aynı vasıftaki 2,230.465 M Ton yakıtı 33.00 USD/MTon birim fiyatından satın alınmasına ve bu işlemlerin Genel Müdür tarafından yapılmasına oy birliği ile karar verilir." şeklinde 04.02.2021 tarih ve TB/30/2021 numaralı kararı üretmiştir. Alınan akaryakıtla ilişkin detaylar Tablo-5’de yer almaktadır.

Tablo-5 Fazla Gelen Akaryakıt Alımına İlişkin Detaylar

Bill Of Lading(B/L)					Stoğa Giren Akaryakıt		Ödenen Akaryakıt	
Tarihi	Yükleme Limanı	Boşaltma Limanı	İhracatçı	Gemi Adı	Tarih	Miktarı (mton)	Miktarı (mton)	Miktarı (USD)
16.01.2021	ANTWREP Belgium	Türkiye	Totsa Total Oil Trading SA	M/T Songa Crystal	07.02.2021	2,230.465	2,230.460	891,737.90

Bu bağlamda, sağlıklı bir denetiminin yapılabilmesi adına ihtiyaç duyulan 218/2019 numaralı ihale dosyasının, alınan akaryakıtın analiz sonuçlarının ve diğer tüm ilgili belgelerin bilahare temin edilmesi ile birlikte elde edilen belgeler ışığında denetim gerçekleştirilecektir.

3.3.Akaryakıt Temini ve Taşınmasına İlişkin 012/2021 Numaralı İhale Süreci

3.3.1 Akaryakıt Talebi ile İdari ve Teknik Şartnamelerin Oluşturulması

Kurum Müdür Yardımcısı Sayın Kamil Direl imzasını taşıyan Kurum Genel Müdürü Sayın Gürcan Erdoğan’a hitaben yazılan 14.01.2021 tarih ve KTT.001-370/02[370/02]-21/E.665 sayılı yazıda, 321/2020 numaralı ihalenin iptalinden dolayı, yeni ihalenin tamamlanmasının ve ilk parti akaryakıtın Tekneçik Elektrik Santralına tesliminin Mayıs 2021 ayı içerisinde olacağı değerlendirilmiştir. Dolayısıyla, stok durumuna göre Mayıs ayı sonuna kadar 31,000 mton ek yakıtın temin edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Kurum Müdürü Sayın Gürcan Erdoğan’ın hazırlamış olduğu 15.01.2021 tarih ve 02/2021 numaralı önergeye anılan Müdür Yardımcısının yazısını ekte vermek suretiyle Yönetim Kurulu Başkanlığına sunmuştur. Bunun akabinde, konuya ilişkin Yönetim Kurulu; yıllık gereksinim karşılığı olan 220,000 mton akaryakıtın temin

edilmesi amacıyla Merkezi İhale Komisyonu vasıtasıyla uluslararası ihaleye çıkılması hususunda Bakanlar Kurulunda karar üretilmesi için Ekonomi ve Enerji Bakanlığı'na yazılı talepte bulunulmasına, ayrıca bu süreç içerisinde Kurumun zorunlu akaryakıt ihtiyacının hangi yöntemle karşılanacağı konusunda yazışmaların yapılmasına ve yazışma işlemlerini yürütmesi için Kurum Genel Müdürünün yetkili kılınması yönünde 25.01.2021 tarih ve TB/01/2021 numaralı kararı üretmiştir.

Bunun üzerine, Bakanlar Kurulu; "... Kıbrıs Türk Elektrik Kurumunun akaryakıt (fuel oil) ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılacak olan uluslararası ihale tamamlanıncaya kadar her halükarda bir aylık tüketimi aşmayacak miktarı karşılamak maksadıyla, Merkezi İhale Komisyonu (MİK) tarafından açık eksiltme metodu ile yapılabilmesine..." yönünde 02.02.2021 tarih ve E.S.(K-I)135-2021 sayılı kararı üretmiştir. Ancak, Bakanlar Kurulu söz konusu kararı, 15.02.2021 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanan E.S.(K-I)173-2021 sayılı kararıyla iptal etmiş ve bu kararında TB/01/2021 numaralı Yönetim Kurulu kararı doğrultusunda akaryakıt temini ve taşınmasına ilişkin yıllık ihtiyacı karşılayabilmek adına 220,000 mton ve ilk etaptaki aylık ihtiyaç için ise 24,000 mton yakıtın temini ve taşınması için Kamu İhale Yasası altında açık usulde ihaleye çıkılmasına ve aynı Yasa'nın 14(1) maddesi uyarınca, KKTC'de kurulmuş olmayan işletmelerin de katılımının sağlanabilmesi yönündeki kararı üreterek Bakanlar Kurulu aylık ve yıllık akaryakıt ihtiyacının miktarını belirlemiştir.

Elektrik Kurumunun daha önceden çıkmış olduğu ve iptal edilen 220,000 ± %10 mton akaryakıt ihalesinin uluslararası yöntemle gerçekleştirilebilmesi için 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası'nın "Katılım İçin Uygunluk" yan başlıklı 14(1) maddesine istinaden Bakanlar Kurulu'nun karar üretmesi ve ihtiyaç duyulan zorunlu akaryakıt temininde yöntem belirlenebilmesi amacıyla TB/01/2021 numaralı Yönetim Kurulu kararının üretildiği, ancak Yönetim Kurulunun kararında anılan 220,000 mton akaryakıtın atfedilen 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası'na uygun olarak gerçekleştirilmesi yönünde karar vermekle Bakanlar Kurulu yasayla kendisine tanınan yetkisini kullandığı anlaşılmaktadır. Ancak, zorunlu akaryakıt ihtiyacının ve/veya yıllık akaryakıt ihtiyacının temin edilmesinin 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası yürürlükteyken bu yasa da belirlenen yetkiler dışında bir yöntem ve/veya usul belirlenmesinin mevzuat dahilinde olmayacağı ve/veya hukuka aykırı işlem doğuracağı açıktır. Ayrıca, Bakanlar Kurulu'nun üretmiş olduğu ilgili kararıyla yıllık ve aylık akaryakıt ihtiyacının her hâlükârda uluslararası ihale ile gerçekleştireceği göz önüne alındığında, her iki alım için de ihale süreçlerinin eş zamanlı dilimlerde, aynı usul ve koşullarda gerçekleştirileceği yadsınılamaz bir gerçekken zorunlu akaryakıt miktarının yıllık akaryakıt miktarına ilave edilerek ihaleye çıkılmasının acil akaryakıt ihtiyacının karşılanması yönünde bir çözüm olamayacağı, bunun yerine yıllık gereksinim karşılığı olan 220,000± %10 mton akaryakıt alımının, 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası'nın "Açık Usulde Süreler" yan başlıklı 48(2) maddesine istinaden ihale tekliflerinin alınmasında tanınacak asgari sürenin on beş iş gününe indirilmesiyle ihale sürecinin erken zamanda neticelendirilmesi yoluna gidilmesi yönünde hareket edilmiş olsaydı daha makul ve hukuka uygun bir yaklaşım sergilenmiş olabileceği düşünülmektedir. Keza denetim sürecinde incelenen ve raporun ilerleyen kısımlarında yer verilen aylık akaryakıt ihtiyacı için açılan 012/2021 numaralı ihalenin kapanış tarihinin 31.03.2021 olduğu ve yıllık akaryakıt ihtiyacı için açılan 028/2021 numaralı ihalenin kapanış tarihinin 07.04.2021 olduğu göz önünde bulundurulduğunda söz konusu ihalelerin tekliflerin değerlendirilmesi aşamasına yaklaşık bir hafta arayla geçileceği görüldüğünden acil akaryakıt ihtiyacı için ek bir ihaleye çıkılmasının makul bir yöntem olmadığına göstergesidir.

Bakanlar Kurulu'nun 13.02.2021 tarih ve E.S (K-1)173-2021 sayılı kararının akabinde, Kurum Müdürü Sayın Gürcan Erdoğan tarafından, 24.000 mton akaryakıt temin ve taşınması ile ilgili, 20/2016 Kamu İhale Yasasının 21(1) açık usul maddesi kapsamında ve ilgili Bakanlar Kurulu kararı doğrultusunda uluslararası ihaleye çıkılabilmesi için gereğinin yapılması yönünde 16.02.2021 tarih ve KTE.0.00-471/15[471/15]-21/E.1755 sayılı yazısıyla Merkezi İhale Komisyonu Başkanlığına bildirilmiştir.

Merkezi İhale Komisyonuna yukarıda anılan yazının ekinde sunulan ihale dosyasında Genel Müdür Yardımcısı (Teknoloji ve Geliştirme) Sayın Kamil Direl, Satın Alma Şube Amir Vekili Sayın Özlem Özyay ve Yüksek Tekniker Sayın Mustafa Aykent'in hazırlayarak imza koydukları Akaryakıt Temin ve Taşıma İhalesi İdari Şartnamesi "İhale Konusu İşe İlişkin Bilgiler" başlıklı 2(d) maddesinde tahmini ihale bedelinin 672,000 USD+ Platts ve birim fiyatının 28 USD/mton olarak belirlendiği görülmüştür. Ancak, denetim esnasında akaryakıt keşif bedeli ve/veya tahmini ihale bedeli ve birim fiyata veya keşfi gösterir nitelikte bir belgeye ve/veya çalışmaya rastlanılmamış, dolayısıyla 28 USD/mton birim fiyatın nasıl belirlendiği anlaşılamamıştır. Bunun üzerine, anılan İdari Şartnameye imza koyan Kurum personellerinden 27.09.2021 tarihli SAY.0.00-B.7.18.000-21/1138, 1137, 1136 sayılı yazılarla bahse konu birim fiyatın nasıl belirlendiği hususunda bilgi ve belge talep edilmiştir. Bu bağlamda, Sayın Kamil Direl'in 08.10.2021 tarihli, Sayın Özlem Özyay'ın 11.10.2021 tarihli ve Sayın Mustafa Aykent'in 11.10.2021 tarihli tarafımıza sundukları cevap yazılarında; Sayın Kamil Direl; Başbakan Yardımcısı Ekonomi ve Enerji Bakanı Sayın Erhan Arıklı ve Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Turan Büyükyılmaz ihale bedelinin 28 USD/mton olması yönünde kendisine sözlü talimat verdiklerini, dolayısıyla kendisi ve ekibinin de bu bütçe bedeli üzerinden şartnameleri hazırladıklarını; Sayın Özlem Özyay; Genel Müdür Yardımcısı tarafından aldığı bilgiye atfen ihale keşif bedelinin 28 USD/mton olması yönünde İdarenin sözlü talimatı olduğunu; Sayın Mustafa Aykent; Sayın Kamil Direl'in Yönetim Kurulundan almış olduğu sözlü talimatı tarafına aktarması ile ihale birim fiyatını yazdığını ve amirlerinin de onayladığını belirtmişlerdir.

20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası altında konusu düzenli veya belirli süreler arasında yenilenen mal ve hizmet alımı olan kamu ihalelerinin tahmini değerini, 'İhale Değerinin Belirlenmesi' yan başlıklı 19(8) maddesinin (A) fıkrasında; "Geride bırakılan 12 (on iki) aylık süre zarfında gerçekleştirilen ilgili alımın toplam gerçek değeri veya ihale makamının aynı tür işler için son yıllık bütçesinden ard arda yaptığı tüm alımların toplam gerçek değeridir. ..." ve (B) fıkrasında; "İlk ihaleyi takiben 12 ((on iki) aylık süre içinde ortaya çıkacak miktar ve maliyete dair diğer değişiklikler ihalenin tahmini değerine etki edebilir." şeklinde hükme bağlandığı, bu hükümden hareketle 012/2021 numaralı ihalenin tahmini değerinin, bir önceki akaryakıt alımına ilişkin 218/2019 numaralı ihaleyle bağlanan 38.80 USD ihale birim fiyatı ve varsa maliyete dair diğer değişikliklerin de yansıtılarak oluşacak birim fiyatın baz alınarak belirlenmesi gerekirken, söz konusu ihalede anılan Yasa maddesine aykırı şekilde 28 USD olarak belirlendiği tespit edilmiştir. Diğer taraftan anılan Yasanın 19(4) maddesinde; "İhale makamları...bu Yasanın uygulanmasından kaçınmak amacıyla tahmini ihale değerini hesaplarken düşük değer gösterecek yöntemler uygulayamaz." şeklinde hüküm bulunmasına rağmen sözlü talimat yöntemi ile ihale bedelinin belirlendiği ve/veya belirlenmesinin sağlandığı, dolayısıyla 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası'nın 19(8)(A), (B) ve 19(4) maddelerine aykırı hareket edilerek ihale bedelinin belirlendiği tespit edilmiştir.

Ayrıca, dönemin Yönetim Kurulunun 19.04.2018 tarih ve AH/69/2018 numaralı kararı ile değiştirilmiş şekliyle yürürlüğe koyduğu İhale Genelgesi'nin "İhale Tahmini Değerinin

Belirlenmesi” başlığı altında Kıb-Tek’in ihale tahmini değerini belirlerken yukarıda anılan Yasa maddesinde belirlenen kurullarla aynı doğrultuda düzenlenen hükümlere yer verilerek belirlenmesi gerektiğini ve ihale belgesine girilecek ihale tahmini değerini Satın Alma Biriminden sorumlu Genel Müdür Muavininin belirleme yetkisine sahip olduğu hükme bağlandığı görülmüştür.

Tablo-6: 012/2021 Numaralı Akaryakıt Temini ve Taşıma İhalesi İdari Şartnamesi Bilgileri

Miktar	Açıklama	Birim Fiyat	Toplam Fiyat
24000±5% metrik ton	Fuel Oil (maksimum %1.0'lik kükürt içeren LSFO)	28 USD/mton	672,000.00 USD (prim)+Platts

Yukarıda anılan 16.02.2021 tarihli yazının Merkezi İhale Komisyonuna bildirilmesinden sonra Yönetim Kurulu; “Bakanlar Kurulunun 13.02.2021 tarih ve E.S (K-I)173-2021 sayılı kararı doğrultusunda... 220,000± %10 Metrik Ton Akaryakıtın (Fuel Oil'in) temini ve taşıma ihalesinin tamamlanmasına kadar geçecek süre için Kurumun akaryakıt ihtiyacının ivedilikle karşılanmasının zorunluluk olduğu yukarıdaki Bakanlar Kurulu kararında da belirtildiği göz önünde bulundurularak Yönetim Kurulu üyelerinden telefoniyen alınan sözlü onay doğrultusunda 24,000 ± %5 Metrik Ton Akaryakıtın (Max. %1 kükürt içerikli Fuel Oil'in) temini ve taşınması konusunda hazırlanan ihale dokümanlarına uygun olarak, 20/2016 Kamu ihale Yasası'nın 21(1) açık usul maddesi kapsamında uluslararası ihaleye çıkılması işlemlerinin ivedi olarak tamamlanması...” yönünde 18.02.2021 tarih ve TB/47/2021 numaralı kararını üretmiştir.

Bakanlar Kurulu'nun 13.02.2021 tarih ve E.S(K-I)173-2021 sayılı kararı doğrultusunda uluslararası ihaleye çıkılabilmesi için ihale dosyasının, Kurum Genel Müdürü tarafından 16.02.2021 tarihli yazıyla Merkezi İhale Komisyonuna gönderilmesinin akabinde Yönetim Kurulunun 18.02.2021 tarihinde bu yönde karar aldığı görülmektedir. Karar alma tarihleri derlendiğinde, Kurumun belirlenmesi gereken acil akaryakıt miktarını, Yönetim Kurulunun Bakanlar Kurulu'nca belirlenen miktar doğrultusunda kararına dahil ettiği anlaşılmaktadır.

20/2016 sayılı Kamu İhale Yasasının “Şartnameler” yan başlıklı 28(6) maddesi uyarınca idari şartnamelerin Merkezi İhale Komisyonu tarafından standart olarak hazırlanacağı, teknik şartnamelerin ise ihale makamları tarafından bu yasa kurallarına uygun olarak hazırlanacağı hükme bağlanmıştır. Söz konusu akaryakıt temini ve taşıma ihalesinin gerçekleştirilmesi adına gerekli şartnamelerin hazırlandığı görülmüştür. Kurumun mükellefiyetinde olan teknik şartnamenin hazırlanması hususunda yapılan incelemede, “Akaryakıt Temin ve Taşıma İhalesi Teknik Şartnamesi”nin Sayın Murat Salel ve Naci Kurra tarafından imza konularak 16.02.2021 tarihinde hazırlandığı, ancak tüm mükellefiyetin ihale makamı olan Elektrik Kurumunda olmamasına rağmen, Kurum adına Sayın Mustafa Aykent, Sayın Özlem Özyay ve Sayın Kamil Direl tarafından “Akaryakıt Temin ve Taşıma İhalesi İdari Şartname”nin de hazırlandığı tespit edilmiştir.

3.3.2 İhale Duyurusu ve Şartnamenin Satın Alınması

Merkezi İhale Komisyonuna bahse konu akaryakıt alımına ilişkin Elektrik Kurumu adına ihaleye çıkılmasına yönelik gönderilen 16.02.2021 tarihli KTE.0.00-471/15(471/15)-21/E.1755 sayılı yazıya istinaden Merkezi İhale Komisyonu tarafından açık usul yöntemiyle 012/2021 sıra numaralı teklif kabulü ile ihale süreci 25.02.2021 tarihinde başlatılmıştır.

Elektrik Kurumu adına Merkezi İhale Komisyonu 012/2021 sıra numaralı teklif kabulü ile 24,000±5% metrik ton akaryakıt (Fuel-Oil) Temini ve Taşıma İhalesi için tekliflerin en geç

24.03.2021 tarihine kadar kabul edileceğini 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası'nın "İhale Duyurusu" yan başlıklı 41. maddesine istinaden duyurmuştur.

20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası'nın "İhale Dokümanlarının Yayınlanması ve Temini" yan başlıklı 27(3) maddesinde ihale makamı ihale dokümanlarının temini için bir ücret belirlemişse, katılımcı adaylarının bu ücreti yatırdıktan sonra ihale dokümanlarını temin edeceği hükme bağlanmıştır. 012/2021 sıra numaralı teklif kabulü duyurusunda "Akaryakıt Temin ve Taşıma" ihalesinin şartname ücretinin 3,000.00 TL + KDV olarak belirlendiği görülmüştür.

Merkezi İhale Komisyonu Başkanlığı'ndan tarafımızca denetimde ihtiyaç duyulan ve talep edilen belgelerin verilmemesi durumu ortaya çıkınca Sayıştay Başkanı tarafından değiştirilmiş şekliyle 18/1978 sayılı Sayıştay Yasası'nın 4. ve 26. maddelerine istinaden geciktirilmeksizin gönderilmesi gerekliliği hususu 21.04.2021 tarih ve SAY.0.00-012/03-21/E.128 sayılı yazının Merkezi İhale Komisyonuna gönderilmesi üzerine, Merkezi İhale Komisyonu Başkanı Sayın Halis Üresin'in 21.04.2021 tarih ve MİK.0.00-471/15-21/E.228 sayılı yazısı ilişiginde 012/2021 numaralı ihale dosyası tarafımıza sunulmuştur. Ancak konu ihale dosyası içerisinde ihale ile ilgilenen istekli firmalara ilişkin bilgi ve belgelerin yer almadığı tespit edilmiştir.

3.3.3 012/2021 Numaralı İhalede Yapılan Zeyilname ve Erteleme

Kamu İhale Yasası'nın 30(2) maddesi; "İhale makamları, ihale dokümanlarını alan tüm iktisadi işletmelere bütün değişiklik ve düzeltmeleri, ihale teklifi sunmak için tanınmış olan sürenin bitiminden 6 (altı) iş günü öncesine kadar, ücretsiz olarak gönderir ve tüm değişiklik ve düzenlemeleri internet sitesinde yeniden yayınlar." şeklinde düzenlenmiştir. Kamu İhale Yasası'nın 30(3) maddesi; "Yapılan değişiklik nedeniyle tekliflerin hazırlanabilmesi için ek süreye ihtiyaç duyulması halinde, ihale komisyonları, ihale tarihini bir defaya mahsus olmak üzere en fazla 10 (on) iş günü süreyle erteleyebilir. Erteleme süresince ihale dokümanı satılmasına ve teklif alınmasına devam edilir." şeklinde hükme bağlanmıştır.

Buna bağlı olarak, Genel Müdür Yardımcısı (Teknoloji-Geliştirme) Sayın Kamil Direl 18.03.2021 tarih ve KTT.001-471/15[471/15]-21/E.3203 sayılı yazısıyla zeyilname yapılacak maddeler ve ihalenin ertelenmesine ilişkin gereğinin yapılması hususunu Genel Müdür Vekili Sayın Hasan Akyiğit'e bildirmiştir. Bunun üzerine, Kurum Genel Müdür Vekili Sayın Hasan Akyiğit imzalı 18.03.2021 tarih ve KTE.0.00-471/15[471/15]-21/E.3205 sayılı yazı ile 012/2021 numaralı ihale için zeyilname yayınlanması ihtiyacının doğmasından dolayı ilgili zeyilnamenin yayınlanması ve ihalenin kapanış tarihinin 5 iş günü ertelenmesi Merkezi İhale Komisyonu Başkanlığı'ndan talep edilmiştir. Akaryakıt Temini ve Taşıma ihalesine ait zeyilnamenin söz konusu yazının ekinde verildiği görülmektedir.

Söz konusu ihalede zeyilname yayınlanması ve ihalenin uzatılması hususlarında Yönetim Kurulu, 19.03.2021 tarih ve TB/69/2021 numaralı kararı üretmiştir. İlgili karar; "Genel Müdür Yardımcısı (Teknoloji-Geliştirme)'nin 18.03.2021 tarih ve KTT.001-471/15-21/E.3203 sayılı yazısında talep edilen 24.000 mton akaryakıt temin ve taşıma ihalesinde zeyilname yayınlanması konusunun ivediliği nedeniyle aynı gün (18.03.2021 tarihinde) tüm Yönetim Kurulu üyelerine telefoniye iletildiği ve sözlü onayları alınarak yayınlanan zeyilname konusunu inceleyen Yönetim Kurulu; önergede belirtilen zeyilnamenin yayınlanmasına ve ihale kapanış tarihinin 5 (beş) iş günü uzatılması için Merkezi İhale Komisyonu tarafından gerekli işlemlerin yapılmasının talep edilmesine oy birliği ile karar verir." şeklindedir. Bu bağlamda, dönemin Kurum Müdür Vekili'nin Merkezi İhale Komisyonundan söz konusu ihale ile ilgili zeyilnamenin yayınlanması ve ihalenin uzatılması hususundaki talebinin, bu yönde üretilen 19.03.2021 tarih ve

TB/69/2021 numaralı Yönetim Kurulu kararından önce yapıldığı, nitekim bu kararda bu yönde yetkilendirmenin yapılmasına gerek kalmadığı ve yapılmadığı, diğer bir ifadeyle ilgili Yönetim Kurulu kararının geç alındığı tespit edilmiştir.

Bu bağlamda, Merkezi İhale Komisyonu 012/2021 sıra numaralı 24.03.2021 tarihinde kapanacak olan ihalede, yapılacak olan zeyilname nedeniyle ihalenin 31.03.2021 tarihine ertelendiğini ve ertelemeyen dolay geçici teminat mektubunun süresinin de en az 29.06.2021 tarihli olacağını duyurmuştur.

Merkezi İhale Komisyonunun Sayıştay Başkanının 21.04.2021 tarihli yazısı üzerine göndermiş olduğu 012/2021 numaralı ihaleye ilişkin dosyada zeyilname ve ertelemeye ilişkin belgelerin yer aldığı, ancak sunulan belgelerden zeyilnamenin ve ertelemenin hangi tarihlerde yapıldığı anlaşıl原因amaktadır. Yayınlanan zeyilnamenin içeriğinde, Teknik Şartnamenin 11.4 maddesinin ve EK 1 Özel Hususlar'ın 10. maddesinin değiştirildiği görülmüştür. Söz konusu değişiklikler aşağıda alıntısı yapıldığı şekildedir:

Teknik Şartnamenin 11.4 maddesi;

“Yüklenici her parti mal için uluslararası denizcilik standartlarına uygun olarak tüm konşimento, menşei, kalite sertifikası, bill of lading, cargo manifest, dolum öncesi boş tank sertifikası (empty tank certificate) belgelerinin orijinallerini akaryakıtın alındığı rafineriden temin edecek ve İdare'ye tahliye başlamadan önce verecektir.”

şeklinde iken zeyilname ile “orijinal” ifadesinin çıkarıldığı görülmüştür.

EK 1 Özel Hususlar'ın 10. maddesi;

“Talep edilmesi halinde, Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu Yönetim Kurulu kararı ile ödemeler temlik edilebilir. Ancak KKTC Merkez Bankasının onay verdiği bankalara temlik işlemi yapılabilir.”

şeklinde iken zeyilname ile “temlik yapılamaz” şeklinde değiştirilmiştir.

Bu bağlamda, Teknik Şartnamenin 11.4 maddesinde yapılan değişiklik ile konşimento, menşei, kalite sertifikası, bill of lading, cargo manifest, dolum öncesi boş tank sertifikası belgelerinin orijinallerinin talep edilmemesinin evrak sahteleme riskini ortaya çıkarabileceği düşünülmektedir.

Ayrıca Merkezi İhale Komisyonunun 012/2021 numaralı ihaleye ilişkin zeyilnamenin hangi tarihte yayınlandığına ve ertelemenin hangi tarihte duyurulduğuna ve birçok konuyu daha içeren 30.06.2021 tarih ve SAY.0.00-B.7.18.000-21/1110 sayılı yazımız ile bilgi ve belge talep edilmiş, ancak tarafımıza bu yönde herhangi bir bilgi ve/veya belge sunulmamıştır.

3.3.4 012/2021 Numaralı İhaleye Verilen Teklifler ve İhalenin İptali

20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası'nın “Tekliflerin Sunulmasıyla İlgili Yöntem ve Sunulacak Bilgiler ile Beyanlar” yan başlıklı 64(2) maddesi gereği sunulması zorunlu olan belgelerin ihale dosyasında sunulmasının zorunlu olduğu hükme bağlanmıştır.

Merkezi İhale Komisyonu Başkanlığı'ndan Sayıştay Başkanı tarafından 21.04.2021 tarih ve SAY.0.00-012/03-21/E.128 sayılı yazı ile talep edilen 012/2021 numaralı ihale dosyası Merkezi İhale Komisyonu Başkanı Sayın Halis Üresin tarafından 21.04.2021 tarih ve MİK.0.00-471/15-21/E.228 sayılı yazı ile gönderilmiş, ancak konu ihale dosyası içerisinde ihaleye teklif veren firmalara ilişkin bilgi ve belgelerin yer almadığı görülmüştür.

012/2021 numaralı ihaleye ilişkin zeyilnamenin yayımlanmasının yaklaşık on gün sonrasında ve 31.03.2021 tarihine ertelenen ihale kapanış tarihinden iki gün öncesinde Başbakan Yardımcılığı Ekonomi ve Enerji Bakanı Sayın Erhan Arıklı; “26.03.2021 tarihinde Bakanlar Kurulunda yapılan istişare doğrultusunda 2016 yılında TC-KKTC Enerji Bakanlıklarının imzalamış olduğu protokole istinaden TPIC ile 24.000 Ton’luk akaryakıt alınması ve taşınması konusunda anlaşma yapmanız uygun görülmüştür” şeklinde ifade ettiği 29.03.2021 tarih ve EEB.0.00-471/15-21/E.548 sayılı yazısıyla Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Turan Büyükyılmaz’a gereği için bildirdiği görülmüştür. Bu bağlamda, 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası’nın göz ardı edilerek Turkish Petroleum International A.Ş. (TPIC) şirketinden akaryakıt alımının yapılması yönünde Başbakan Yardımcılığı Ekonomi ve Enerji Bakanı Sayın Erhan Arıklı’nın Kurum Yönetim Kurulu Başkanına talimat verdiği tespit edilmiştir.

Bunun üzerine, Yönetim Kurulu; “... Ekonomi ve Enerji Bakanı Sayın Arıklı’nın 29.03.2021 tarih ve EEB.0.00-471/15-21/E.548 sayılı akaryakıt temini konusunda, “26 Mart 2021 tarihinde Bakanlar Kurulunda yapılan istişare doğrultusunda 2016 yılında TC-KKTC Enerji Bakanlıklarının imzalamış olduğu protokole istinaden TPIC ile 24.000 Ton’luk akaryakıt alınması ve taşınması konusunda anlaşma...” yapılması ile ilgili göndermiş olduğu yazıyı, Bakanlar Kurulunun H(K-I)1274-2016 sayılı ve 25.10.2016 tarihli kararı ile “KKTC HÜKÜMETİ İLE TC HÜKÜMETİ ARASINDA ENERJİ ALANINDA İŞBİRLİĞİNE İLİŞKİN ANLAŞMA (ONAY) YASASI”nı dikkate alarak, artan akaryakıt ihtiyacının karşılanması için Turkish Petroleum International Anonim Şirketi (TPIC)’nden halen Kıb-Tek’in kullanmakta olduğu ve daha önce çıkılan ihalelerde teknik şartnamelerde belirtilen parametrelerin limit değerlerine uygun olarak 24,000 Mton akaryakıt (fuel oil)’in Platts (fuel oil 1.0 PCT FOB Med (Italy) Mean)+ 34 USD Prim Mton fiyata alınmasına... hazırlanacak protokolün Yönetim Kurulu Başkanı Turan Büyükyılmaz tarafından imzalanması hususunda yetkili kılınmasına oy birliği ile karar verilmiştir.” şeklinde 30.03.2021 tarih ve TB/89/2021 numaralı kararı üretmiştir.

Yönetim Kurulu yukarıda anılan kararlar aynı gün olan 30.03.2021 tarihinde, 012/2021 numaralı ihalenin iptali için TB/90/2021 numaralı kararı da üretmiştir. Bahse konu karar; “... Kamu İhale Yasasındaki prosedürün uygulanması sırasında olabilecek gecikmeler nedeniyle Kurumun elektrik arz güvenliğinde riske girebileceği ve arz güvenliğinin korunması ve ekonominin canlanmasının engellenmemesi için zorunluluk olduğundan, TPIC ile sözleşme imzalanması konusunda alınan Yönetim Kurulu kararı doğrultusunda Merkezi İhale Komisyonundaki 24,000 Mton yakıt temini ve taşınması ihalesinin iptaline bu zorunluluk nedeni ile oy birliği ile karar verilir.” şeklinde düzenlenmiştir.

Anılan karar bağlamında, Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu Genel Müdür Vekili Sayın Hasan Akyiğit tarafından, 30.03.2021 tarih ve KTE.0.00-471/15-21/E.3847 sayılı yazı ile “31.03.2021 tarihinde kapanacak olan 012/2021 ihale nolu 24,000±5% Metrik Ton Akaryakıt Temin ve Taşıma İhalesinin görülen lüzum üzerine iptal edilmesi” gerektiği hususu Merkezi İhale Komisyonu Başkanlığı’na bildirilmiştir.

Yukarıda anılan Elektrik Kurumu Genel Müdür Vekilinin 30.03.2021 tarihli yazısındaki iptal talebinin akabinde Merkezi İhale Komisyonunun bu talebi uygun bulması halinde 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasasının “İhale Sürecinin İptal Edilmesi Kararı” yan başlıklı 78. maddesine istinaden iptal edildiği yönünde karar üretmesi gereğinden hareketle Sayıştay Başkanlığına 21.04.2021 tarihinde sunulan Merkezi İhale Komisyonu Başkanı Sayın Halis Üresin’in MİK.0.00-471/15-21/E.228 sayılı yazısı ilişiginde gönderilen 012/2021 numaralı ihale dosyası incelendiğinde, ihalenin iptal kararına ve/veya bu yönde düzenlenen herhangi bir yazıya

rastlanmamıştır. Ayrıca 30.06.2021 tarih ve SAY.0.00-B.7.18.000-21/1110 sayılı yazımız ile Merkezi İhale Komisyonundan 012/2021 numaralı ihalenin iptaline ilişkin kararın talep edildiği, ancak Merkezi İhale Komisyonu tarafından Sayıştay Başkanlığına söz konusu ihaleye ilişkin herhangi bir bilgi ve/veya belge sunulmamıştır. Ancak Merkezi İhale Komisyonunun internet sitesinde yayınlamış olduğu duyurular incelendiğinde söz konusu ihalenin iptal bilgisine rastlanmıştır. “Akaryakıt Temin ve Taşıma İhalesinin görülen lüzum üzerine iptal edilmesi” gerektiğini Elektrik Kurumu Genel Müdür Vekili Sayın Hasan Akyiğit’in 30.03.2021 tarihli KTE.0.00-471/15-21/E.3847 sayılı yazısıyla Merkezi İhale Komisyonu Başkanlığı’na bildirdiği, 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası’nın 78(1)(A) maddesinde sıralanan hallerde ihalenin iptal edilebileceği hüküm altına alınmasına rağmen söz konusu yazıda iptal edilmesi gerekçesine ve/veya durumuna yer verilmediği, buna rağmen Merkezi İhale Komisyonunun 78. maddeye aykırı olarak ihalenin iptaline onay verdiği tespit edilmiştir.

Bu bağlamda, 012/2021 numaralı ihalenin açılması yönünde karar verilme aşamasındaki sunulan gerekçeden ve durumdan farklı bir durum söz konusu olmamasına karşın ihalenin kapanış gününe bir gün kala iptal edilmesi sürecin iyi yönetilemediğini göstermekte ve bu sebeple akaryakıt alımında gecikmelerin yaşandığı değerlendirilmektedir.

3.4 TPIC ile 30.03.2021 Tarihinde İmzalanan Protokol

3/2017 sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşma (Onay) Yasası’na dayanılarak TPIC ile anlaşma yapılması hususunda Başbakan Yardımcılığı Ekonomi ve Enerji Bakanı Sayın Erhan Arıklı’nın 29.03.2021 tarihli yazısı ile Yönetim Kurulu Başkanına vermiş olduğu talimat doğrultusunda Yönetim Kurulu protokol yapılması yönünde 30.03.2021 tarih ve TB/89/2021 numaralı kararı üretmiştir.

Yönetim Kurulunun 30.03.2021 tarih ve TB/89/2021 numaralı kararı doğrultusunda, Elektrik Kurumu ile TPIC arasında Platts+34 USD prim fiyat üzerinden 24,000±%5 mton akaryakıt temini ve taşınmasına ilişkin 30.03.2021 tarihli protokolü, Elektrik Kurumu adına Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Turan Büyükyılmaz, Turkish Petroleum International A.Ş. adına Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Süleyman Önel ve Yönetim Kurulu Başkan Vekili Sayın Edip Müyesseroğlu imzalamıştır. İmzalanan Protokole konu olan akaryakıtı satıcının CIF (Cost Insurance and Freight) teslim şekli olmak üzere Kıbrıs Teknecik Elektrik Santraline teslim etmeyi garanti ve taahhüt ettiği anılan Protokolün “Teslim Yeri” başlıklı 6.1 maddesinde hükme bağlanmıştır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşma 11.10.2016 tarihinde imzalanmış ve bu anlaşma 3/2017 sayılı Yasa ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Meclisinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Yasa’nın 4. maddesinde yürütme yetkisi Bakanlar Kurulu adına Enerji İşleriyle Görevli Bakanlığa verilmiştir. Anılan Yasa’ya ekli cetveldeki Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşma’nın “Amaç” başlıklı 1. maddesi;

- “1. ...Tarafların uzmanlıklarını ve gelişim ihtiyaçlarını hesaba katarak, Taraflar arasında enerji alanında işbirliğinin karşılıklı anlayış temelinde geliştirilmesini teşvik etmektir.
2. Taraflar, ulusal mevzuatları çerçevesinde, enerji alanında ikili bilimsel, teknik, teknolojik, yasal, idari ve ticari işbirliğinin geliştirilmesini teşvik edeceklerdir.
3. Taraflar, özellikle her iki ülkenin de enerji alanında faaliyet gösteren kamu ve özel kuruluşları arasındaki ortaklığı güçlendirme yoluyla bilgi ve uzmanlık değişimini teşvik etme hususunda anlaşmaya varmışlardır.”

şeklinde düzenlenmiş ve aynı Anlaşma'nın "İşbirliği Alanları" başlıklı 3. maddesinde petrol, doğalgaz, elektrik, enerji arz güvenliği ve yenilenebilir enerji alanlarında projeler ile işbirliğini geliştirmeyi ve bu yöndeki yöntemlerin sıralanarak hükme bağlandığı görülmüştür. Dolayısıyla, akaryakıt temin edilmesi hususunun, 3/2017 sayılı Yasa'ya ekli cetveldeki Anlaşmanın "İşbirliği Alanları" başlıklı 3. maddesi kapsamında olmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda TPIC'ten akaryakıt temin edilmesinin enerji alanında bir proje olmadığı, ulusal mevzuat çerçevesinde yapılan bir ticari işbirliği olmadığı ve her iki ülkenin bilgi ve uzmanlık değişimini ve gelişimini kapsamadığı cihetle 3/2017 sayılı Yasaya dayandırılarak yapılması kararlaştırılan protokolün yapılamayacağı ve/veya yapılan protokolün 3/2017 sayılı Yasaya aykırı olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle, Anayasanın "Uluslararası Andlaşmaları Uygun Bulma" başlıklı 90. maddesine istinaden usulüne göre onaylandıktan sonra yürürlüğe konan 3/2017 sayılı Yasaya dayanılarak yapılması öngörülen Protokolün, bu yasanın verdiği yetkiye dayanılarak yapılmadığı cihetle Anayasa'nın 90(3) maddesine aykırı olabileceği sonucuna varılmıştır.

Diğer taraftan, rapora konu olan akaryakıt alımlarına ilişkin yetkinin 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası'nın 88. maddesinde Maliye işleriyle görevli bakanlık adına Merkezi İhale Komisyonuna verildiği, ancak Turkish Petroleum International A.Ş. (TPIC) şirketinden akaryakıt alımının yapılması için akdedilen 30.03.2021 tarihli Protokol ile 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası'nın göz ardı edilerek Enerji işleriyle görevli bakanlık adına Elektrik Kurumu Yönetim Kurulu Başkanına verildiği tespit edilmiştir.

İlgili Yönetim Kurulu kararı ile anılan protokolde belirlenen 34 USD prim mton birim fiyatının iptal edilen 012/2021 numaralı ihalede belirlenen 28 USD prim mton birim fiyatından yüksek olduğu görülmüştür. Bu bağlamda, toplam bedeli 672,000 USD Prim+Platts olan 012/2021 numaralı ihalenin iptal edilerek TPIC ile yapılan ilgili protokol ile toplam bedelin 144,000 USD artırılarak 816,000 USD Prim+Platts'a yükseltildiği tespit edilmiştir.

Bu bağlamda, Yönetim Kurulunun 30.03.2021 tarih ve TB/89/2021 numaralı üretmiş olduğu kararında; pandemi nedeniyle kapalı olan turizm tesislerinin faaliyete geçeceği, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin KKTC'ye geri döneceği, ekonominin canlanması için özel sektördeki iş yerlerinin açılacağı, enerji tüketiminin artacağı sebepleriyle akaryakıt ihtiyacının temininin zorunlu hal aldığı belirtildiğinden, idare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olduğu durumun meydana geldiği anlaşıldığından 012/2021 numaralı ihalede ulusal mevzuatın gözetilerek 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası'nın "Pazarlık Usulü" yan başlıklı 22(1) maddesinin çalıştırılarak pazarlık usulü ile ihalenin sonuçlandırabileceğinin değerlendirilmesi gerekirken, 20/2016 sayılı Kamu İhale Yasası'nın göz ardı edilerek akaryakıt alımının gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

3.4.1 TPIC İle İmzalanan Protokol Sonrası Akaryakıt Temini

Akaryakıt temini ve taşınmasına ilişkin 30.03.2021 tarihli Protokol uyarınca Turkish Petroleum International A.Ş.'nin Kıbrıs Türk Elektrik Santralına teslim etmesi gereken akaryakıtla ilişkin Gümrük ve Rüsumat Dairesi ile Elektrik Kurumundan temin edilen belgeler incelenmiş ve aşağıdaki Tablo-7'de derlenmiştir.

Tablo 7 TPIC'ten Yapılan Akaryakıt Temini ve Taşımaya İlişkin Bilgiler

B/L (Bill of Lading)					Fatura Miktarı (mton) /Tarihi	R.L. Egemen&Co Ltd Numune Mühür No	SGS Supervise Gözetme Etüd Kontrol Servisleri A.Ş. Numune Analiz Raporları			Ödeme Miktarı (USD)	
Tarihi	Yükleme Limanı	Boşaltma Limanı	İhracatçı	Gemi			Tarihi/No.	Test/Limit	Sonuç		
10.04.21	OPL Malta	Teknecik KKTC	Galtrade Ltd	MT FT NERVI	7,035.076	15911	18.04.21 0175/21	Su 0.5 max	0.60	2,799.000.00	
					19.04.21	15912				362,914.91	
17.04.21	Rubis Terminal Dörtyol	Teknecik KKTC	Gunvor SA	MT FT NERVI	6,999.431	31208	30.04.21 0201/21	-	-	2,870.000.00	
					26.04.21	177028-SGS				322,790.45	
21.04.21	Rubis Terminal Dörtyol	Teknecik KKTC	Gunvor SA	MT FT NERVI	6,999.472	177310-SGS	30.04.21 0202/21	-	-	2,910.915.00	
					29.04.21	3114				286,863.78	
Toplam					21,033.979					Toplam	9,552,484.14

Gümrük ve Rüsumat Dairesinden temin edilen 85/21, 88/21 ve 94/21 numaralı manifesto dosyalarında Bill of Lading (B/L) belgelerinde alıcının Turkish Petroleum International Anonim Şirketi olarak değil Company Limited olarak yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca yukarıda Tablo-7'de görülebileceği üzere Bill of Lading (B/L) belgelerinde akaryakıtın farklı ülkelerdeki yükleme limanlarından ve farklı ihracatçılardan temin edildiği de görülmüştür.

İlgili Protokolün "Teslim Yeri" başlıklı 6.2 maddesi; "Alıcı, Kıbrıs Teknecik Elektrik Santraline teslim alınacak akaryakıtın miktar tespitini tahliyeden hemen önce yapacaktır. Akaryakıtın evsafa uygunluk kontrolünü ve muayenesini yapma hakkı vardır. Miktar tespiti, evsafa uygunluk kontrolü ve muayenesi esnasında Satıcının hazır bulunma hakkı vardır." şeklinde hükme bağlanmıştır. Bu bağlamda, Kurum bahse konu akaryakıt alımları ile ilgili olarak R.L. Egemen & Co. Ltd tarafından numune alınarak SGS Supervise Gözetleme Etüd Kontrol Servisleri A.Ş. firmasından analizlerin yapılmasını sağlayarak anılan hakkını kullanmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde, 18.04.2021 tarih ve 0175/21 numaralı test raporuna göre 7,035.076 mton akaryakıttan alınan numunelerde su oranının 0.6 olması sebebiyle limit değerinin üzerinde olduğu, dolayısıyla daha önce çıkılan ihalelerin teknik şartnamelerinde belirtilen parametrelerin limit değerlerine uygun olan akaryakıtın temin edilmesine ilişkin üretilen TB/89/2021 numaralı Yönetim Kurulu kararına ve 30.03.2021 tarihli Protokolün 3. ve 4. maddelerinde belirtilen spesifikasyonlara aykırı olan akaryakıt teminin gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

12/1983 sayılı Dış Ticaret (Düzenleme ve Denetim) Yasası altındaki "İthalatı ve İhracatı (Düzenleme ve Denetim) Tüzüğü'nün "İthal Edilecek Mallara İthalat Girişiminden Önce İthal İzni Alınması" yan başlıklı 20. maddesinde; "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devleti'ne ithal edilecek malların ithalatçısının ithalat girişimlerinden önce Bakanlık veya bankalardan proforma faturaları ve/veya faturaları ve/veya Bakanlığın uygun göreceği belgeleri onaylatmak suretiyle ithal izni alması zorunludur." hükmü yer almaktadır. Ancak, 30.03.2021 tarihli Protokole ilişkin yapılan akaryakıt alımlarına yönelik Kurum tarafından herhangi bir ithal izni alınmadığı tespit edilmiştir.

Ayrıca, anılan Yasanın 8. maddesinde izin alınması gereken hallerde izin başvurularının Tüzükte öngörülecek esaslara göre yapılacağı hükme bağlanmıştır. Bu bağlamda “İthalatı ve İhracatı (Düzenleme ve Denetim) Tüzüğü yürürlükte bulunmaktadır. İlgili Tüzüğün “Ön İzne Tabi Mallar” yan başlıklı 8. maddesinde; “Üçüncü ülkelerden veya Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nden ithal edilecek bu Tüzüğe ekli Dördüncü Cetvelde yer alan herhangi bir malın ön izin verme yetkisine haiz olan Bakanlıktan ön iznin... alınması ve ithal girişiminde uygunluk belgelerinin ve/veya ön izinlerin Bakanlığa ve/veya Gümrük ve Rüsumat Dairesi’ne ibrazı gerekir.” hükmü yer almaktadır. Bu hükümde anılan Dördüncü Cetvelin “Ön İzne Tabi Mallar” kısmındaki İ(2) bendinde Enerji İşleriyle görevli Bakanlığa bağlı Akaryakıt Birimi’nden ön iznin alınması gerekli malların sıralandığı, bu mallar arasında akaryakıt tankları, motorlu motorsuz akaryakıt taşıma tankerleri, petrol, her türlü akaryakıt ürünleri ve yakıt olarak kullanılan diğer ürünlerin de yer aldığı görülmüştür. Bu bağlamda bahse konu ithal edilecek akaryakıtın ilgili Bakanlığa bağlı Akaryakıt Birimi’nden ön iznin alınarak ithal edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Gümrük ve Rüsumat Dairesinden temin edilen 85/21, 88/21 ve 94/21 numaralı manifesto dosyalarında; Armen Shipping Ltd. tarafından 14.04.2021, 16.04.2021 ve 21.04.2021 tarihli yazılarla: “...Nervi Gemisi ile beklenen ve ekte konşimento kopyası, manifestosu, fatura ve kalite sertifikası bulunan...fuel oil yakıtı için gerekli iznin verilmesini rica ederiz.” şeklinde KKTC Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Akaryakıt Biriminden izin talep edilmiş ve bu yazılar üzerine Akaryakıt Birimi sorumlusu Sayın Mehmet Coşkun tarafından “KIB-TEK Elektrik Santralinde kullanılmak üzere Fuel oil %1 ithali uygundur.” şeklindeki ifadesiyle aynı tarihlerde imza konulmak suretiyle İthalatı ve İhracatı (Düzenleme ve Denetim) Tüzüğü’nün anılan bendine atfen izinlerin verildiği görülmüştür. Bu bağlamda, Bakanlar Kurulu tarafından; “...20 Ocak 2016 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere ülkemizdeki Elektrik Santrallerinde kullanılmak amacıyla, ağırlıkça %1’den fazla Kükürt içeren fuel-oil ithal edilmesinin yasaklanması...” yönünde 20.01.2016 tarih ve Ö(K-I)136-2016 sayılı kararın üretildiği ve bu kararla ithal edilecek olan akaryakıtın kükürt oranı belirlenmiştir. Bakanlar Kurulu kararında kullanılacak akaryakıtın kükürt oranlarının bahse konu yazıda anılan akaryakıt kalite sertifikasına bakılarak izin verilmesi gerekirken, bu yönde kalite sertifikasının sunulmadığı görüldüğünden %1 kükürt oranını kanıtlayıcı belge olmayan fatura, konşimento, manifesto belgelerine dayanarak Akaryakıt Birimi Sorumlusu Sayın Mehmet Coşkun tarafından izinlerin verildiği tespit edilmiştir.

30.03.2021 tarihli Protokolün “Fiyatlandırma ve Ödeme Şartları” başlıklı 5. maddesi; “...platts hesaplaması yüklemenin tamamlandığı gün (B/L date) veya tamamlandığı gün resmi tatile veya hafta sonuna denk gelmesi halinde bir önceki PLATTS değerini anlatır. Hesaplama yapılırken yüklemenin bittiği günün (B/L date) 5 (beş) gün öncesi ve yüklemenden sonraki 5 (beş) günlük PLATTS değerleri alınır. Normal koşullarda 11 (on bir) PLATTS değeri toplamının 11 (on bir)’e bölünmesiyle, yüklemenin resmi tatil veya hafta sonuna denk gelmesi halinde 10 (on) adet PLATTS kullanılarak ortalama değer bulunur...” şeklinde hükme bağlanmıştır. Ayrıca, ilgili Protokolün “Ödeme ve Ödeme Şekli” başlıklı 5.2 maddesi; “Boşaltım gemisinin yakıt boşaltma hortumu Teknecik Santralı akaryakıt sistemine bağlanıp yakıt tahliyesi başladıktan sonra proforma fatura tutarı üzerinden %90 ödeme yapılır. Proforma Fatura yükleme miktarı ve yükleme günü açıklanmış olan PLATTS (Fuel Oil 1.0 PCT FOB Med (Italy) MEAN) fiyatına + 34 USD’lik Prim eklenerek hesaplanır... Bakiye %10 ödeme kotasyonların (platts değerleri) tamamlandığı gün veya bir sonraki iş günü sonrasında yapılacaktır.” şeklinde hükme bağlanmıştır. Bu bağlamda anılan protokole ilişkin TPIC A.Ş.’ye yapılan ödemeler ve stok kayıtları incelendiğinde aşağıdaki Tablo-8 derlenmiştir.

Tablo-8: TPIC'ten Akaryakıt Temini ve Taşımaya İlişkin Stok ve Ödeme Bilgileri

Yakıt B/L Tarihi	Yakıt Fatura No/ Tarihi	Yakıt Stoğa Giriş Tarihi	Harcama Belge No. Ödeme Tarihi	Ödenen Yakıt Miktarı (mton)	Stoğa Giren Yakıt Miktarı (mton)	Yakıt Platts Fiyatı	Ödeme Miktarı (USD)
10.04.21	T-01/10.04.2021 TPL2021000000002/19.04.21	15.04.21	102644/14.04.21 102675/20.04.21	7,035.076	7,065.151	415.15	2,799,000.00 362,914.91
17.04.21	T-02/16.04.2021 TPL2021000000002/19.04.21	20.04.21	102668/19.04.21 102743/29.04.21	6,999.431	6,989.238	422.15	2,870,000.00 322,790.45
21.04.21	T-03/21.04.2021 TPL2021000000008/29.04.21	25.04.21	102740/22.04.21 102792/29.04.21	6,999.472	7,017,960	422.86	2,910,915.00 286,863.78
TOPLAM				21,033.979	21,072.349		9,552,484.14

Yukardaki Tablo 8'de fatura ve harcama belgeleri detayları verilen akaryakıt ödemelerine bakıldığında, TPIC'e ödeme yapılması amacıyla Mali Şube Amiri Sayın Hatice Tatlıcı ve Şube Sorumlusu Sayın Hüray Bareke tarafından bankalara talimat verilmek suretiyle "150-02-02 Enerji için Yakıt Alımı" ödenek kaleminden faturalanan toplamda 21,033.979 mton akaryakıt alımına karşılık toplam 9,552,484.14 USD ödemenin yapıldığı tespit edilmiştir. Söz konusu ödemelere ilişkin düzenlenen harcama belgeleri üzerine Kurum Müdürü Sayın Gürcan Erdoğan'ın ita amiri olarak imza koymadığı cihetle bu ödemelere onay vermediği anlaşılmaktadır. Oysa, Elektrik Kurumu Mali İşler Yönetmeliği'nin 75. maddesinde tüm ödemelerin ita amiri ve/veya amirleri tarafından onaylandıktan sonra ödeneceği hükme bağlanmasına rağmen Yönetim Kurulu'nun 07.12.2020 tarih ve SG/259/2020 numaralı kararıyla çeşitli bankalarla yazışma ve çeklere imza koyma hususlarında Sayın Hatice Tatlıcı'nın 2. Derece "A" imza ve Sayın Hüray Bareke'nin 1. Derece "B" imza yetkisine sahip olan Kurum personelleri tarafından ödemelerin gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

Diğer taraftan her ne kadar 30.03.2021 tarihli Protokolün 3/2017 sayılı Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşma (Onay) Yasası'na dayanılarak yapılamayacağı tespit edilmiş olsa bile 3/2017 sayılı Yasa'nın ekli cetveldeki Anlaşmanın "Harcamalar" başlıklı 5. maddesine bakıldığında; "Taraflar, her bir tarafın ilgili ulusal mevzuatı ve bu hedef için tahsis edilen fonlar çerçevesinde işbirliği yapacaklardır." şeklinde hükme bağlandığı görülmüştür. Ancak, söz konusu akaryakıt ödemelerinin Kurum bütçesinin "150-02-02 Enerji için Yakıt Alımı" ödenek kaleminden yapıldığı cihetle fon bağlamında bir ödemenin söz konusu olmadığı tespit edilmiştir. Kurum ile Turkish Petroleum International A.Ş. arasında akdedilen 30.03.2021 tarihli Protokolün "Protokolün Süresi ve Feshi" başlıklı 8. maddesi;

" 8.1. Bu protokolün süresi imza tarihinden itibaren 3 (üç) ay süre ve 24.000 mton (+/- %5) ile geçerlidir.

...

8.3. Taraflardan herhangi birinin bu Protokolde anılan yükümlülüklerini yerine getirmemesi durumunda, diğer Taraf Protokolü ihlal eden Tarafa bir ihtarname göndererek yükümlülüğün ihtarname tarihinden itibaren 15 (onbeş) gün içinde yerine getirilmesi için süre verir. Bu süre sonunda da yükümlülükler yerine getirilmez ise, ihtarname gönderen Taraf başkaca bir ihtar gerek kalmaksızın Protokolü tek yanlı olarak feshetme ve (varsa) maddi zararını karşı tarafa tazmin ettirme hakkına sahiptir."

şeklinde hükme bağlanmıştır.

İlgili Protokolün 8.1 maddesinde belirlenen 24,000±%5 mton akaryakıt miktarı yerine toplamda 21,033.979 mton akaryakıtın faturalanarak ödendiği, cihetle eksik teminin söz konusu olduğu, bu nedenle anılan maddeye istinaden ±%5 akaryakıt alımının alt limiti baz alınarak yapılan